

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a doua)

5 septembrie 2014 *

„Concurență — Concentrări — Piața editării de carte — Decizie de declarare a concentrării ca fiind compatibilă cu piața comună sub condiția cesionării unor active — Decizie de aprobare a cumpărătorului activelor cesionate — Decizie luată în urma anulării de către Tribunal a deciziei inițiale referitoare la aceeași procedură — Interesul de a exercita acțiunea — Încălcarea articolului 266 TFUE — Nerespectarea angajamentelor impuse prin decizia de autorizare condiționată — Distincție între condiții și obligații — Principiul neretroactivității — Evaluarea candidaturii cesionarului — Independența cesionarului în raport cu cedentul — Abuz de putere — Obligația de motivare”

În cauza T-471/11,

Éditions Odile Jacob SAS, cu sediul în Paris (Franța), reprezentată inițial de O. Fréget, de M. Struys și de L. Eskenazi, ulterior de O. Fréget, de L. Eskenazi și de D. Béranger, iar în final de O. Fréget și de L. Eskenazi, avocați,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de C. Giolito, de O. Beynet și de S. Noë, în calitate de agenți,

pârâtă,

susținută de

Lagardère SCA, cu sediul în Paris, reprezentată de A. Winckler, de F. de Bure, de J.-B. Pinçon și de L. Bary, avocați,

și de

Wendel, cu sediul în Paris, reprezentată de M. Trabucchi, de F. Gordon și de A. Gosset-Grainville, avocați,

interveniente,

având ca obiect o cerere de anulare a Deciziei C(2011) 3503 a Comisiei din 13 mai 2011 adoptată în cazul COMP/M.2978 – Lagardère/Natexis/VUP ca urmare a Hotărârii din 13 septembrie 2010, Éditions Odile Jacob/Comisia (T-452/04, Rep., EU:T:2010:385), prin care Comisia a aprobat încă o dată societatea Wendel Investissement în calitate de cumpărător al activelor cesionate în temeiul angajamentelor aferente Deciziei Comisiei din 7 ianuarie 2004 de autorizare a operațiunii de concentrare Lagardère/Natexis/VUP,

* Limba de procedură: franceza.

TRIBUNALUL (Camera a doua),

compus din doamna M. E. Martins Ribeiro, președinte, și domnii S. Gervasoni (raportor) și L. Madise, judecători,

grefier: doamna C. Kristensen, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 6 mai 2014,

pronunță prezenta

Hotărâre

Istoricul cauzei

- 1 Prin Decizia 2004/422/CE din 7 ianuarie 2004, prin care o operațiune de concentrare a fost declarată compatibilă cu piața comună și cu funcționarea Acordului privind Spațiul Economic European (cazul COMP/M.2978 – Lagardère/Natexis/VUP) (rezumat în JO L 125, p. 54, denumită în continuare „Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004”), Comisia Comunităților Europene a autorizat proiectul de cumpărare de către prima intervenientă, Lagardère SCA, a diviziei „Ediții” pentru Europa a Vivendi Universal SA, Vivendi Universal Publishing SA (denumită în continuare „VUP”).
- 2 Această autorizare era însoțită de condiții menite să asigure respectarea de către Lagardère a angajamentelor definite prin decizia menționată, pe care aceasta și le asumase față de Comisie pentru a face concentrarea compatibilă cu piața comună. Printre aceste angajamente se număra cesionarea unei părți semnificative a activelor VUP (devenită Editis) către unul sau mai mulți cumpărători independenți de Lagardère.
- 3 Pentru a asigura îndeplinirea angajamentelor asumate, Lagardère trebuia în special să desemneze un mandatar independent de ea însăși și de Editis și care trebuia să fie remunerat de Lagardère astfel încât să nu aducă atingere nici bunei executări a mandatului acestuia și nici independenței sale.
- 4 La 5 februarie 2004, Comisia a numit în calitate de mandatar cabinetul S., reprezentat de președintele acestuia, domnul B., și a aprobat proiectul prin care se stabilea mandatul său, prezentat la 30 ianuarie 2004.
- 5 La 9 februarie 2004, Lagardère a numit cabinetul S. în calitate de mandatar.
- 6 Lagardère a contactat mai multe întreprinderi, printre care și reclamanta, Éditions Odile Jacob SAS, care ar fi putut cumpăra activele cesionate. Reclamanta și-a manifestat interesul pentru această operațiune. Prin faxul din 28 aprilie 2004, aceasta a comunicat Lagardère oferta sa de cumpărare.
- 7 La 28 mai 2004, Lagardère, după ce a anunțat că a reținut ofertele de cumpărare din partea a cinci potențiali cumpărători, printre care și pe cea a reclamantei, dar că acorda exclusivitate uneia dintre acestea, și anume ofertei celei de a doua interveniente, Wendel Investissement SA (devenită Wendel), a ajuns cu aceasta din urmă la un proiect de acord privind cumpărarea activelor Editis.
- 8 Prin scrisoarea din 4 iunie 2004, Lagardère a solicitat Comisiei să aprobe societatea Wendel în calitate de cumpărător al acestor active.

- 9 La 5 iulie 2004, cabinetul S. a prezentat Comisiei raportul său de sinteză, care evidențiază conformitatea candidaturii Wendel cu criteriile de aprobare a cumpărătorului activelor, stabilite în angajamentele asumate de Lagardère, astfel cum sunt definite prin Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004.
- 10 La 8 iulie 2004, reclamanta a formulat o acțiune în anulare la Tribunal împotriva Deciziei de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004 (cauza T-279/04).
- 11 Prin decizia (2004) D/203365 din 30 iulie 2004 (denumită în continuare „prima decizie de aprobare”), comunicată reclamantei la 27 august 2004, Comisia a aprobat Wendel în calitate de cumpărător al activelor Editis care făceau obiectul cesionării, după ce constatasese, întemeindu-se în special pe raportul cabinetului S., că Wendel îndeplinea criteriile de aprobare a cumpărătorului stabilite în angajamentele asumate de Lagardère.
- 12 Prin contractul din 30 septembrie 2004, Lagardère a cesionat Wendel activele Editis care făceau obiectul cesiunii.
- 13 La 8 noiembrie 2004, reclamanta a formulat o acțiune în anulare la Tribunal împotriva primei decizii de aprobare (cauza T-452/04).
- 14 La 30 mai 2008, Wendel a vândut grupului spaniol Planeta activele Editis pe care i le cesionase Lagardère.
- 15 Prin Hotărârea din 13 septembrie 2010, Éditions Odile Jacob/Comisia (T-279/04, EU:T:2010:384, denumită în continuare „Hotărârea T-279/04”), Tribunalul (Camera a șasea) a respins acțiunea în anulare a reclamantei îndreptată împotriva Deciziei de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004 și, prin Hotărârea din aceeași dată Éditions Odile Jacob/Comisia (T-452/04, Rep., EU:T:2010:385, denumită în continuare „Hotărârea T-452/04”), a anulat prima decizie de aprobare. Tribunalul a considerat că această decizie de aprobare fusese adoptată pe baza unui raport redactat de un mandatar care nu îndeplinea condiția de independență impusă în angajamentele asumate de Lagardère.
- 16 În urma pronunțării Hotărârii T-452/04 (EU:T:2010:385), Lagardère a prezentat Comisiei, la 22 noiembrie 2010, o nouă cerere de aprobare a Wendel în calitate de cumpărător al activelor Editis care făceau obiectul cesiunii și i-a prezentat în acest scop, la 20 decembrie 2010, candidatura unui nou mandatar. La 11 ianuarie 2011, Comisia a aprobat noul mandatar.
- 17 La 24 noiembrie 2010, reclamanta a declarat recurs la Curte împotriva Hotărârii T-279/04 (cauza C-551/10 P). În aceeași zi, Comisia și Lagardère au declarat recurs împotriva Hotărârii T-452/04 (cauzele C-553/10 P și C-554/10 P).
- 18 Reclamanta a adresat scrisori Comisiei la 17 decembrie 2010 și la 11 martie 2011, referitoare la punerea în aplicare a Hotărârii T-452/04 (EU:T:2010:385), la care Comisia a răspuns prin scrisorile din 24 februarie 2011 și din 18 aprilie 2011.
- 19 La 14 februarie 2011 și la 16 martie 2011 au avut loc întâlniri între reclamantă și Comisie.
- 20 Ca răspuns la o scrisoare a reclamantei din 25 martie 2011, Comisia a invitat-o, la 6 aprilie 2011, să își prezinte punctul de vedere noului mandatar în termen de două săptămâni și să îi transmită eventualele sale observații suplimentare în termen de trei săptămâni. Reclamanta a prezentat noului mandatar observațiile sale cu privire la noua procedură de aprobare prin scrisoarea din 20 aprilie 2011, iar Comisiei, prin scrisoarea din 27 aprilie 2011.

- 21 În raportul său, noul mandatar a concluzionat că Wendel era un cumpărător adecvat la data operațiunii, în anul 2004.
- 22 Prin decizia C(2011) 3503 din 13 mai 2011 (denumită în continuare „decizia atacată”), comunicată reclamantei la 27 iunie 2011, în temeiul Deciziei de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004, Comisia a adoptat o nouă decizie prin care aproba retroactiv Wendel, de la 30 iulie 2004, în calitate de cumpărător al activelor Eeditis care făceau obiectul cesiunii.
- 23 Prin Hotărârea din 6 noiembrie 2012, Comisia și Lagardère/Éditions Odile Jacob (C-553/10 P și C-554/10 P, Rep., EU:C:2012:682, denumită în continuare „Hotărârea C-553/10 P și C-554/10 P”), Curtea a respins recursurile declarate de Comisie și de Lagardère împotriva Hotărârii T-452/04 (EU:T:2010:385). Prin Hotărârea din aceeași dată Éditions Odile Jacob/Comisia (C-551/10 P, Rep., EU:C:2012:681, denumită în continuare „Hotărârea C-551/10 P”), Curtea a respins recursul declarat de reclamantă împotriva Hotărârii T-279/04 (EU:T:2010:384).

Procedura și concluziile părților

- 24 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 5 septembrie 2011, reclamanta a introdus prezenta acțiune.
- 25 Prin act separat depus la grefa Tribunalului în aceeași zi, reclamanta a formulat o cerere de măsuri provizorii. Prin Ordonanța din 24 noiembrie 2011, Éditions Odile Jacob/Comisia (T-471/11 R, EU:T:2011:695), președintele Tribunalului a respins această cerere de măsuri provizorii pentru lipsa urgenței și a dispus soluționarea cererii privind cheltuielile de judecată odată cu fondul.
- 26 Prin act separat depus la grefa Tribunalului în aceeași zi, reclamanta a formulat o cerere de procedură accelerată în temeiul articolului 76a din Regulamentul de procedură al Tribunalului. Prin Decizia din 14 octombrie 2011, Tribunalul (Camera a opta) a respins această cerere.
- 27 Prin actele depuse la 17 și la 24 noiembrie 2011, Lagardère și Wendel au solicitat să intervină în litigiu în susținerea concluziilor Comisiei, conform articolului 115 din Regulamentul de procedură. Prin Ordonanțele președintelui Camerei a opta a Tribunalului din 3 decembrie 2012 au fost admise cererile de intervenție formulate de Lagardère și de Wendel în susținerea concluziilor Comisiei.
- 28 Prin Ordonanța președintelui Camerei a opta a Tribunalului din 22 decembrie 2011, procedura în prezenta cauză a fost suspendată până la pronunțarea hotărârilor prin care s-a finalizat judecata în cauzele C-551/10 P, C-553/10 P și C-554/10 P. Procedura a fost reluată la 6 noiembrie 2012.
- 29 Ca urmare a înlocuirii parțiale a judecătorilor Tribunalului, prezenta cauză a fost atribuită unui nou judecător raportor, care este membru al Camerei a doua.
- 30 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a doua) a decis deschiderea procedurii orale și, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 64 din Regulamentul de procedură, a invitat Comisia să răspundă la o întrebare. Comisia a dat curs acestei cereri în termenul acordat.
- 31 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 6 mai 2014.
- 32 Reclamanta solicită Tribunalului:

— anularea deciziei atacate;

— obligarea Comisiei și a intervenientelor la plata cheltuielilor de judecată.

33 Comisia solicită Tribunalului:

- respingerea acțiunii;
- obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată, inclusiv a celor aferente procedurii privind măsurile provizorii.

34 Lagardère și Wendel solicită Tribunalului:

- respingerea acțiunii;
- obligarea reclamantei la plata tuturor cheltuielilor de judecată aferente intervenției lor.

În drept

Cu privire la admisibilitate

- 35 Lagardère și Wendel apreciază că acțiunea este inadmisibilă pentru lipsa interesului reclamantei de a exercita acțiunea întrucât, chiar în cazul anulării deciziei atacate, aceasta nu ar dispune de niciun mijloc pentru a cumpăra activele deținute de Editis și întrucât, în cazul introducerii unei acțiuni în despăgubire, nu ar putea solicita repararea unui prejudiciu mai important decât cel cauzat de nelegalitatea primei decizii de aprobare.
- 36 Cu titlu introductiv, este necesar să se constate că, deși Comisia a exprimat în ședință îndoieli cu privire la interesul reclamantei de a exercita acțiunea, aceasta nu a concluzionat, nici în înscrisurile sale, nici în ședință, că acțiunea ar fi inadmisibilă și s-a limitat să solicite respingerea acțiunii pe fond. Or, potrivit articolului 40 al patrulea paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, aplicabil procedurii în fața Tribunalului în temeiul articolului 53 primul paragraf din statutul respectiv, concluziile cererii de intervenție pot avea ca obiect numai susținerea concluziilor uneia dintre părți. În plus, potrivit articolului 116 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, intervenientul ia procedura în starea în care se află în momentul intervenției sale.
- 37 În consecință, în calitate de interveniente în prezentul litigiu, Lagardère și Wendel nu pot să invoce o cauză de inadmisibilitate întemeiată pe inadmisibilitatea acțiunii și, prin urmare, nu este necesar ca Tribunalul să examineze motivele invocate de acestea (Hotărârea din 24 martie 1993, CIRFS și alții/Comisia, C-313/90, Rec., EU:C:1993:111, punctele 20-22, Hotărârea din 27 noiembrie 1997, Kayzersberg/Comisia, T-290/94, Rec., EU:T:1997:186, punctul 76, și Hotărârea din 13 aprilie 2011, Germania/Comisia, T-576/08, Rep., EU:T:2011:166, punctele 38 și 39). Așadar, trebuie respinse cauzele de inadmisibilitate invocate de Lagardère și de Wendel.
- 38 Cu toate acestea, întrucât lipsa interesului de a exercita acțiunea constituie o cauză de inadmisibilitate pentru motive de ordine publică ce trebuie invocată de instanță din oficiu (Ordonanța din 7 octombrie 1987, d. M./Consiliul și CES, 108/86, Rec., EU:C:1987:426, punctul 10, și Hotărârea din 14 aprilie 2005, Sniace/Comisia, T-141/03, Rec., EU:T:2005:129, punctul 22), revine Tribunalului sarcina de a examina din oficiu excepția invocată de interveniente (Hotărârea CIRFS și alții/Comisia, punctul 37 de mai sus, EU:C:1993:111, punctul 23, și Hotărârea din 11 iulie 1990, Neotype Techmashexport/Comisia și Consiliul, C-305/86 și C-160/87, Rec., EU:C:1990:295, punctul 23).

- 39 Potrivit unei jurisprudențe constante, interesul de a exercita acțiunea constituie condiția esențială și primordială a oricărei acțiuni în justiție. Interesul unui reclamant de a exercita acțiunea presupune ca anularea actului atacat să fie susceptibilă prin ea însăși să aibă consecințe juridice, ca acțiunea să fie astfel, prin rezultatul său, de natură să aducă un beneficiu părții care a formulat-o și ca aceasta să demonstreze existența unui interes născut și actual pentru anularea respectivului act (a se vedea Hotărârea din 19 iunie 2009, *Socratec/Comisia*, T-269/03, EU:T:2009:211, punctul 36 și jurisprudența citată). Atunci când există îndoieli și obiecții, revine reclamantului sarcina de a face dovada interesului său de a exercita acțiunea (Ordonanța din 31 iulie 1989, *S./Comisia*, 206/89 R, Rec., EU:C:1989:333, punctul 8, și Hotărârea *Sniace/Comisia*, punctul 38 de mai sus, EU:T:2005:129, punctul 31). Reclamantul trebuie în special să demonstreze existența unui interes personal în obținerea anulării actului atacat. Acest interes trebuie să fie născut și actual și se apreciază la data la care se formulează acțiunea (a se vedea Ordonanța din 29 aprilie 1999, *Unione provinciale degli agricoltori di Firenze și alții/Comisia*, T-78/98, Rec., EU:T:1999:87, punctul 30 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 20 septembrie 2007, *Salvat père & fils și alții/Comisia*, T-136/05, Rep., EU:T:2007:295, punctul 34). Dacă interesul pe care îl invocă un reclamant privește o situație juridică viitoare, acesta trebuie să demonstreze că atingerea adusă acestei situații se dovedește certă încă din momentul respectiv. În consecință, un reclamant nu poate invoca situații viitoare și incerte pentru a-și justifica interesul de a cere anularea actului atacat (Hotărârea din 17 septembrie 1992, *NBV și NVB/Comisia*, T-138/89, Rec., EU:T:1992:95, punctul 33, și Hotărârea *Sniace/Comisia*, punctul 38 de mai sus, EU:T:2005:129, punctul 26).
- 40 Potrivit jurisprudenței, nu se poate contesta faptul că destinatarii unei hotărâri a unei instanțe a Uniunii Europene prin care s-a anulat un act al unei instituții sunt direct interesați de modul în care instituția pune în executare hotărârea respectivă și că, prin urmare, aceștia au posibilitatea să obțină recunoașterea de către instanța Uniunii a eventualei neîndepliniri a obligațiilor care revin instituției în temeiul dispozițiilor aplicabile (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 noiembrie 1976, *Küster/Parlamentul*, 30/76, Rec., EU:C:1976:165, punctele 8 și 9, și Hotărârea din 14 februarie 1990, *Hochbaum/Comisia*, T-38/89, Rec., EU:T:1990:14, punctul 9). În consecință, destinatarii unei hotărâri a unei instanțe a Uniunii prin care s-a anulat un act al unei instituții au un interes de a exercita acțiunea în cadrul unui litigiu referitor la executarea hotărârii respective de către instituția în cauză, chiar și atunci când actul atacat și-a epuizat efectele (Hotărârea din 28 februarie 1989, *van der Stijl și Cullington/Comisia*, 341/85, 251/86, 258/86, 259/86, 262/86, 266/86, 222/87 și 232/87, Rec., EU:C:1989:93, punctele 15-18). În speță, simpla împrejurare, invocată de interveniente, potrivit căreia reclamanta nu ar dispune, chiar în cazul anulării deciziei atacate, de niciun mijloc de a cumpăra activele deținute de Editis nu poate, prin urmare, repune în discuție acest principiu. În plus, trebuie amintit că, deși posibilitatea de a propune Comisiei un cumpărător al activelor în cauză aparține exclusiv Lagardère, reclamanta, care figura în anul 2004 pe lista celor cinci cumpărători potențiali care îndeplineau criteriile de selecție definite în angajamente, ar putea, în principiu, în cazul anulării deciziei atacate pentru un motiv care ar face necesară alegerea unui alt cumpărător decât Wendel, să fie propusă drept cumpărător de Lagardère și aprobată de Comisie.
- 41 Din moment ce adoptarea deciziei atacate constituie modalitatea potrivit căreia Comisia a înțeles să pună în executare Hotărârea T-452/04 (EU:T:2010:385), reclamanta are interes să exercite acțiunea împotriva deciziei atacate ca urmare a calității sale unice de parte la cauza în care s-a pronunțat această hotărâre.
- 42 În plus, decizia atacată are același obiect ca prima decizie de aprobare anulată de Tribunal în Hotărârea T-452/04 (EU:T:2010:385), pe care o înlocuiește. Reclamanta este astfel afectată de decizia atacată în același mod în care era afectată de prima decizie de aprobare. Or, nici Tribunalul în acea cauză, nici Curtea, când s-a pronunțat cu privire la recursul declarat împotriva Hotărârii Tribunalului, nu au menționat lipsa interesului reclamantei de a exercita acțiunea împotriva primei decizii de aprobare pe care Tribunalul a anulat-o.

- 43 În subsidiar, trebuie amintit că o întreprindere are interesul de a se anula o decizie care autorizează, în anumite condiții, o operațiune de concentrare realizată între doi dintre concurenții săi care poate afecta situația sa comercială (Hotărârea din 4 iulie 2006, *easyJet/Comisia*, T-177/04, Rec., EU:T:2006:187, punctul 41). În mod similar, o întreprindere care figura pe o listă restrânsă de cinci cumpărători potențiali ai activelor care trebuiau cesionate în cadrul unei operațiuni de concentrare justifică interesul de a se anula decizia Comisiei prin care este aprobată o altă întreprindere decât cele cinci întrucât această decizie poate în mod evident să afecteze situația sa comercială, independent de aspectul dacă, în cazul anulării deciziei atacate, aceasta ar putea fi aprobată drept cumpărător al activelor în cauză.
- 44 În plus, un reclamant are interesul de a solicita anularea unui act care îl afectează în mod direct pentru a obține din partea instanței Uniunii constatarea unei nelegalități comise în privința sa, astfel încât o asemenea constatare să poată servi drept temei unei eventuale acțiuni în despăgubire destinate reparării corespunzătoare a prejudiciului cauzat prin actul atacat (Hotărârea din 31 martie 1998, *Franța și alții/Comisia*, C-68/94 și C-30/95, Rec., EU:C:1998:148, punctul 74, și Hotărârea din 18 martie 2009, *Shanghai Excell M & E Enterprise și Shanghai Adeptech Precision/Consiliul*, T-299/05, Rep., EU:T:2009:72, punctele 53-55).
- 45 Din ansamblul considerațiilor de mai sus rezultă că reclamanta are interesul de a exercita acțiunea împotriva deciziei atacate.

Cu privire la fond

- 46 Reclamanta invocă șase motive în susținerea acțiunii. În primul rând, aceasta susține că Comisia a încălcat articolul 266 TFUE, precum și principiul neretroactivității. În al doilea rând, ea consideră că decizia atacată este lipsită de temei legal. În al treilea rând, reclamanta reproșează Comisiei că a săvârșit erori de drept și erori vădite de apreciere prin faptul că a luat în considerare informații ulterioare datei de 30 iulie 2004 și prin faptul că le-a utilizat în mod selectiv. În al patrulea rând, ea apreciază că Comisia a săvârșit erori de drept și erori vădite în evaluarea candidaturii *Wendel*. În al cincilea rând, reclamanta invocă un motiv întemeiat pe abuzul de putere. În sfârșit, în al șaselea rând, aceasta susține că decizia atacată este afectată de nemotivare.

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 266 TFUE și a principiului neretroactivității

- 47 În primul rând, reclamanta susține că Comisia a încălcat dispozițiile articolului 266 TFUE prin faptul că a adoptat decizia atacată fără a neutraliza toate efectele nelegalității primei decizii de aprobare, deși acesta din urmă fusese anulat de Tribunal pentru un viciu de legalitate intern, iar nu pentru un viciu de procedură. În al doilea rând, reclamanta consideră că, prin adoptarea deciziei atacate, Comisia a încălcat principiul neretroactivității.
- 48 Comisia și intervenientele contestă argumentele reclamantei. În plus, *Lagardère* consideră că primul motiv este inadmisibil întrucât nu ar ține seama de adagiul *non concedit venire contra factum proprium*.

– Cu privire la admisibilitatea primului motiv

- 49 *Lagardère* consideră că primul motiv este inadmisibil întrucât, în cauzele C-553/10 P și C-554/10 P (EU:C:2012:682), reclamanta ar fi susținut că lipsa de independență a primului mandatar constituia un viciu privind legalitatea extern, iar nu intern, contrar celor afirmate în prezent de aceasta în fața Tribunalului.

- 50 Mai întâi, trebuie amintit că nicio dispoziție din Statutul Curții sau din Regulamentul de procedură nu interzice unei părți să efectueze o calificare juridică a unui motiv distinctă de cea efectuată într-un alt litigiu. Or, potrivit jurisprudenței, dreptul la acțiune în fața Tribunalului de care dispune o persoană fizică sau juridică în temeiul articolului 263 al patrulea paragraf TFUE nu poate fi limitat, în lipsa unui temei juridic prevăzut în mod expres în acest scop, fără a se aduce atingere principiilor fundamentale ale legalității și respectării dreptului la apărare, precum și dreptului la o cale de atac eficientă și la o instanță judecătorească imparțială garantat prin articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (Hotărârea din 1 iulie 2010, Knauf Gips/Comisia, C-407/08 P, Rep., EU:C:2010:389, punctele 89-91).
- 51 Pe de altă parte, trebuie amintit că, deși părțile stabilesc obiectul litigiului, care nu poate fi modificat de instanță, revine acestuia din urmă sarcina de a interpreta motivele, mai degrabă prin prisma conținutului decât din perspectiva calificării acestora, și de a efectua, în consecință, calificarea motivelor și a argumentelor invocate în cererea introductivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 decembrie 1961, Fives Lille Cail și alții/Înalta Autoritate, 19/60, 21/60, 2/61 și 3/61, Rec., EU:C:1961:30, Hotărârea din 20 septembrie 2007, Fachvereinigung Mineralfaserindustrie/Comisia, T-375/03, EU:T:2007:293, punctele 65 și 66, și Hotărârea din 10 februarie 2009, Deutsche Post și DHL International/Comisia, T-388/03, Rep., EU:T:2009:30, punctul 54).
- 52 În sfârșit și în orice caz, adagiul *non concedit venire contra factum proprium*, de care se prevalează Lagardère, nu privește, în dreptul Uniunii, decât faptul că este imposibil ca o parte să conteste în fața instanței de recurs un element de fapt sau de procedură recunoscut în fața instanței de prim grad de jurisdicție și inclus în procesul-verbal al ședinței desfășurate în fața acesteia din urmă (Ordonanța din 25 octombrie 2007, Nijs/Curtea de Conturi, C-495/06 P, RepFP, EU:C:2007:644, punctele 52-56, și Ordonanța din 24 iunie 2010, Kronoply/Comisia, C-117/09 P, EU:C:2010:370, punctul 44).
- 53 În consecință, fără a fi necesară pronunțarea cu privire la admisibilitatea cauzei de inadmisibilitate invocate de Lagardère, trebuie să se considere că primul motiv este admisibil.
- Cu privire la încălcarea dispozițiilor articolului 266 TFUE
- 54 Reclamanta reproșează Comisiei că a încălcat dispozițiile articolului 266 TFUE prin faptul că a adoptat decizia atacată fără a neutraliza toate efectele nelegalității primei decizii de aprobare.
- 55 Potrivit articolului 266 primul paragraf TFUE, instituția emitentă a actului anulat este obligată să ia măsurile impuse de executarea hotărârii Curții. Aceste dispoziții prevăd o repartizare a competențelor între autoritatea judiciară și autoritatea administrativă, potrivit căreia instituția emitentă a actului anulat are sarcina să determine măsurile necesare pentru executarea unei hotărâri de anulare (Ordonanța din 13 noiembrie 1963, Erba și Reynier/Comisia, 98/63 R și 99/63 R, Rec., EU:C:1963:46, Hotărârea din 8 octombrie 1992, Meskens/Parlamentul, T-84/91, Rec., EU:T:1992:103, punctul 73, și Hotărârea din 17 aprilie 2007, C și F/Comisia, F-44/06 și F-94/06, RepFP, EU:F:2007:66, punctul 33).
- 56 Potrivit unei jurisprudențe constante, hotărârile de anulare pronunțate de instanțele Uniunii beneficiază, din momentul în care au devenit definitive, de autoritate absolută de lucru judecat. Aceasta privește nu doar dispozitivul hotărârii de anulare, ci și motivele care constituie temeiul necesar al dispozitivului și care, din acest motiv, nu pot fi dissociate de acesta (Hotărârea din 26 aprilie 1988, Asteris și alții/Comisia, 97/86, 99/86, 193/86 și 215/86, Rec., EU:C:1988:199, punctele 27-30, Hotărârea din 3 octombrie 2000, Industrie des poudres sphériques/Consiliul, C-458/98 P, Rec., EU:C:2000:531, punctul 81, și Hotărârea din 1 iulie 2009, ThyssenKrupp Stainless/Comisia, T-24/07, Rep., EU:T:2009:236, punctele 113 și 140). Hotărârea de anulare impune, prin urmare, ca autorul actului anulat să adopte un act nou, respectând nu doar dispozitivul hotărârii, ci și motivele care au condus la acesta și care constituie temeiul necesar al dispozitivului, asigurându-se astfel că acest act

nou nu este afectat de aceleași nereguli care au fost identificate în hotărârea de anulare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 martie 2003, Interporc/Comisia, C-41/00 P, Rec., EU:C:2003:125, punctele 29 și 30).

- 57 Autoritatea de lucru judecat a unei hotărâri nu privește însă decât elementele de fapt și de drept care au fost efectiv sau în mod necesar soluționate (Hotărârea din 19 februarie 1991, Italia/Comisia, C-281/89, Rec., EU:C:1991:59, punctul 14). În plus, un *obiter dictum* care apare într-o hotărâre de anulare nu beneficiază de autoritate absolută de lucru judecat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 martie 2011, ThyssenKrupp Nirosta/Comisia, C-352/09 P, Rep., EU:C:2011:191, punctul 132). Astfel, articolul 266 TFUE nu obligă instituția emitentă a actului anulat decât în limitele a ceea ce este necesar pentru a asigura executarea hotărârii de anulare (Hotărârea Interporc/Comisia, punctul 56 de mai sus, EU:C:2003:125, punctul 30).
- 58 Procedura având ca obiect înlocuirea unui act anulat trebuie reluată exact de la punctul în care a survenit nelegalitatea (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 iulie 1986, Consiliul/Parlamentul, 34/86, Rec., EU:C:1986:291, punctul 47), întrucât anularea unui act nu afectează în mod obligatoriu actele pregătitoare (Hotărârea din 13 noiembrie 1990, Fédesa și alții, C-331/88, Rec., EU:C:1990:391, punctul 34). Anularea unui act care încheie o procedură administrativă care cuprinde mai multe etape nu atrage în mod necesar după sine anularea întregii proceduri care precedă adoptarea actului atacat, indiferent de motivele de fond sau procedurale din hotărârea de anulare (a se vedea Hotărârea din 15 octombrie 1998, Industrie des poudres sphériques/Consiliul, T-2/95, Rec., EU:T:1998:242, punctul 91 și jurisprudența citată). Astfel, autorul actului trebuie să se plaseze la data la care a adoptat actul anulat pentru a adopta actul de înlocuire [a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 mai 2006, O2 (Germany)/Comisia, T-328/03, Rec., EU:T:2006:116, punctele 47 și 48]. Acesta poate totuși invoca, în noua sa decizie, alte motive decât cele pe care și-a întemeiat prima decizie (a se vedea în acest sens Hotărârea Interporc/Comisia, punctul 56 de mai sus, EU:C:2003:125, punctele 28-32). În plus, acesta nu este obligat să se pronunțe din nou cu privire la aspecte ale deciziei inițiale care nu au fost repuse în discuție prin hotărârea de anulare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 noiembrie 1997, Tremblay și alții/Comisia, T-224/95, Rec., EU:T:1997:187, punctele 53 și 72).
- 59 Pe de altă parte, trebuie amintit că posibilitatea instituției de a nu relua întreaga procedură care precedă adoptarea actului anulat nu este supusă condiției ca acesta să fi fost anulat pentru vicii de procedură (a se vedea în acest sens Hotărârea Industrie des poudres sphériques/Consiliul, punctul 58 de mai sus, EU:T:1998:242, punctul 91, și Hotărârea din 9 iulie 2008, Alitalia/Comisia, T-301/01, Rep., EU:T:2008:262, punctul 103).
- 60 În lumina considerațiilor de mai sus trebuie să se verifice dacă, în decizia atacată, Comisia a adoptat măsurile care se impuneau pentru executarea hotărârii T-452/04 (EU:T:2010:385) și, în acest cadru, în special să se examineze dacă, astfel cum susține reclamanta, motivele acestei decizii obligau Comisia să revoce decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004 și dacă aceste motive o obligau să reia întreaga procedură începând cu data de 9 februarie 2004, dată la care Lagardère a numit primul mandatar.
- 61 Trebuie mai întâi să se examineze dispozitivul și motivele pe care se întemeiază Hotărârea T-452/04 (EU:T:2010:385), care beneficiază definitiv de autoritate absolută de lucru judecat întrucât Curtea a respins recursurile declarate împotriva acesteia (Hotărârea din 28 februarie 2002, Cascades/Comisia, T-308/94, Rec., EU:T:2002:47, punctul 70). Trebuie arătat că Tribunalul a anulat prima decizie de aprobare admitând al doilea motiv invocat de reclamantă, întemeiat pe faptul că decizia menționată fusese adoptată pe baza unui raport redactat de un mandatar care nu era independent față de Editis (Hotărârea T-452/04, EU:T:2010:385, punctul 65). În schimb, Tribunalul nu s-a pronunțat cu privire la celelalte motive invocate de reclamantă.

- 62 În argumentele sale referitoare la al doilea motiv, reclamanta a precizat în special că simpla existență a unei îndoieli cu privire la independența mandatarului era suficientă pentru ca procedura referitoare la activele cesionate și, prin urmare, prima decizie de aprobare să fie lovite de nulitate, întrucât raportul de evaluare a candidaturii unui cesionar întocmit de mandatar constituise un element fundamental și determinant pentru decizia Comisiei de a aproba sau de a nu aproba persoana interesată (Hotărârea T-452/04, EU:T:2010:385, punctele 71 și 72). Tribunalul a admis acest motiv considerând, pe de o parte, că raportul de evaluare a candidaturii Wendel a fost elaborat de un mandatar care nu îndeplinea condiția de independență în raport cu Editis, impusă la alineatul 15 din angajamentele asumate de Lagardère (Hotărârea T-452/04, EU:T:2010:385, punctul 107), și, pe de altă parte, că această nelegalitate era de natură să vicieze conținutul primei decizii de aprobare din moment ce raportul mandatarului exercitase o influență decisivă asupra acesteia (Hotărârea T-452/04, EU:T:2010:385, punctele 110-118). Astfel, Tribunalul a statuat numai cu privire la problema independenței primului mandatar și la efectele lipsei de independență a acestuia asupra raportului de evaluare a candidaturii Wendel, precum și la efectele acestui viciu asupra primei decizii de aprobare.
- 63 Deși este adevărat, după cum subliniază reclamanta, că Tribunalul a mai precizat, la punctul 100 din Hotărârea T-452/04 (EU:T:2010:385), că „exercitarea de către B. [reprezentant al primului mandatar] a funcției de membru al conducerii societății care deținea ansamblul activelor Editis era de natură să afecteze independența de care persoana interesată trebuia să dea dovadă în elaborarea recomandărilor privind măsurile de restructurare necesare și a raportului prin care informa Comisia cu privire la aceste recomandări”, această afirmație nu constituie temeiul necesar al dispozitivului hotărârii și nu are, în consecință, autoritate absolută de lucru judecat (a se vedea punctul 57 de mai sus). Astfel, trebuie să se constate că legalitatea recomandărilor privind măsurile de restructurare necesare formulate de mandatarul amintit nu făcea obiectul litigiului în care s-a pronunțat hotărârea în cauză și, în plus, nici ansamblul celorlalte acte adoptate de mandatar în afara raportului de evaluare a candidaturii Wendel. În lumina argumentelor prezentate de reclamanta din prezenta cauză, Tribunalul trebuia să se limiteze la evaluarea independenței primului mandatar și a efectelor unei eventuale lipse de independență a acestuia asupra primei decizii de aprobare, singura contestată prin acțiunea formulată.
- 64 În plus, trebuie arătat că, deși, astfel cum a susținut reclamanta, în Hotărârea pronunțată în cauzele C-553/10 P și C-554/10 P (EU:C:2012:682) se precizează că independența mandatarului „reprezintă un element al angajamentelor pe care și le-a asumat Lagardère și care trebuie respectate întocmai”, că „această independență a fost stabilită *ex ante* și privește orice activitate a mandatarului” (Hotărârea C-553/10 P și C-554/10 P, EU:C:2012:682, punctul 42), că exercitarea de către domnul B. a funcției de membru al conducerii Investima 10 SAS, devenită Editis, era de natură să îi afecteze independența și că „această situație nu permitea să se asigure exercitarea cu o independență deplină a atribuțiilor de mandatar independent prevăzute la alineatul 15 din angajamentele asumate de Lagardère” (Hotărârea C-553/10 P și C-554/10 P, EU:C:2012:682, punctul 44), totuși Curtea nu s-a pronunțat în niciun moment cu privire la conținutul altor acte adoptate de mandatar decât raportul de evaluare a candidaturii Wendel, anterior aprobării acesteia.
- 65 În consecință, pentru a executa Hotărârea T-452/04 (EU:T:2010:385), Comisia avea sarcina să aprobe un nou mandatar însărcinat cu elaborarea unui nou raport de evaluare a candidaturii Wendel, plasându-se la data la care Lagardère a solicitat Comisiei să aprobe Wendel în calitate de cumpărător al acestor active, și anume la data de 4 iunie 2004, iar ulterior să adopte o decizie de autorizare sau de refuz al aprobării Wendel, în special în temeiul acestui nou raport.
- 66 Or, reiese din dosar că, pentru executarea Hotărârii T-452/04 (EU:T:2010:385), Comisia a aprobat, la 11 ianuarie 2011, noul mandatar propus de Lagardère, care i-a prezentat raportul său de evaluare a candidaturii Wendel la 12 mai 2011, în care a examinat, pe de o parte, situația la data la care Lagardère solicitase Comisiei să aprobe Wendel în calitate de cumpărător al acestor active (mai precis la 4 iunie 2004) și, pe de altă parte, evoluția activelor cesionate în perioada ulterioară, făcând distincție între perioada în care acestea erau deținute de Wendel (iulie 2004-mai 2008) și cea în care se aflau în posesia Planeta (din mai 2008). În continuare, la 13 mai 2011, Comisia a adoptat decizia atacată, prin

care aproba Wendel, retroactiv, de la 30 iulie 2004, în calitate de cumpărător al activelor Editis care făceau obiectul cesiunii. În această decizie, Comisia a evaluat situația la data de 4 iunie 2004, data primei cereri de aprobare depuse de Lagardère, și și-a susținut concluziile printr-o analiză a situației intervenite ulterior acestei date.

- 67 Prin adoptarea acestor măsuri, Comisia s-a conformat celor statuate de Tribunal. Niciunul dintre argumentele invocate de reclamantă nu permite repunerea în discuție a acestei constatări.
- 68 Reclamanta reproșează mai întâi Comisiei că nu a neutralizat toate efectele nelegalității primei decizii de aprobare. Astfel, aceasta apreciază că desemnarea unui mandatar independent constituia unul dintre angajamentele asumate de Lagardère, pe baza căruia fusese adoptată Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004, angajament inseparabil de ansamblul acestei decizii. În opinia reclamantei, Comisia ar fi fost, așadar, obligată să adopte o decizie de revocare a autorizării concentrării, însoțită eventual de o amendă, în temeiul articolului 8 alineatul (5) și al articolului 14 alineatul (2) din Regulamentul (CEE) nr. 4064/89 al Consiliului din 21 decembrie 1989 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi (JO 1990, L 257, p. 13). Pe de altă parte, reclamanta reproșează Comisiei că nu a putut lua în mod serios în considerare raportul noului mandatar, care i-a fost prezentat doar cu o zi înainte de adoptarea deciziei atacate, și că a constrâns acest nou mandatar să redacteze un raport incomplet și laudativ.
- 69 În primul rând, este necesar să se arate că anularea primei decizii de aprobare nu afecta, în sine, legalitatea Deciziei de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004, această anulare făcând decizia menționată numai temporar inaplicabilă, atât timp cât Comisia nu adoptase o poziție cu privire la consecințele anulării respective, în special cu privire la eventuala aprobare a unui nou cumpărător. Contrar celor susținute de Comisie și de interveniente, împrejurarea că Tribunalul și Curtea, prin hotărâri pronunțate în aceeași zi cu cele prin care s-a anulat prima decizie de aprobare, au respins acțiunea formulată împotriva Deciziei de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004 era lipsită de relevanță pentru aspectul dacă Comisia era obligată să revoce această din urmă decizie.
- 70 În al doilea rând, reclamanta susține că Comisia era obligată să adopte o decizie de revocare a autorizației de concentrare însoțită de o amendă.
- 71 Cu titlu preliminar și fără a fi necesară pronunțarea cu privire la admisibilitatea lor, trebuie înlăturate argumentele intervenientelor potrivit cărora reclamanta ar putea contesta lipsa adoptării de către Comisie a altor măsuri decât decizia atacată numai în cazul unei acțiuni în constatarea abținerii de a acționa. Astfel, articolul 266 TFUE nu instituie o cale de atac specială pentru a garanta executarea hotărârilor instanțelor Uniunii. Dacă un justițiabil consideră că actul adoptat pentru a înlocui actul anulat nu concordă cu motivele și cu dispozitivul acestuia din urmă, poate formula o nouă acțiune în anulare în temeiul articolului 263 TFUE. Acțiunea în constatarea abținerii de a acționa, prevăzută la articolul 265 TFUE, constituie, dimpotrivă, calea adecvată pentru a se constata abținerea nelegală a unei instituții de a lua măsurile care se impun pentru executarea hotărârii (Hotărârea din 19 februarie 2004, SIC/Comisia, T-297/01 și T-298/01, Rec., EU:T:2004:48, punctul 32) sau pentru a se stabili dacă, pe lângă înlocuirea actului anulat, instituția era obligată să adopte și alte măsuri referitoare la alte acte care nu au fost contestate în cadrul acțiunii în anulare inițiale (Hotărârea Asteris și alții/Comisia, punctul 56 de mai sus, EU:C:1988:199, punctele 22-24, și Hotărârea din 18 septembrie 1996, Asia Motor France și alții/Comisia, T-387/94, Rec., EU:T:1996:120, punctul 40). În speță, reclamanta poate sesiza Tribunalul cu o acțiune în anulare întrucât contestă tocmai modul în care Comisia a executat hotărârea Tribunalului. Deși este adevărat că aceasta critică Comisia pentru că nu a adoptat alte decizii și că această contestare s-ar putea încadra într-o procedură de constatare a abținerii de a acționa, o astfel de împrejurare este lipsită de relevanță pentru admisibilitatea prezentului motiv întrucât reclamanta critică legalitatea deciziei atacate invocând argumente întemeiate pe faptul că Comisia ar fi trebuit să adopte alte măsuri în locul acestei decizii.

- 72 Pe de altă parte, este important de subliniat că, astfel cum au admis părțile în ședință, Regulamentul nr. 4064/89 era încă aplicabil la data adoptării deciziei atacate, conform dispozițiilor articolului 26 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 139/2004 al Consiliului din 20 ianuarie 2004 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi (JO L 24, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 201), potrivit căruia „Regulamentul (CEE) nr. 4064/89 continuă să fie aplicat oricărei concentrări care a făcut obiectul unui acord sau al unui anunț ori în cazurile în care controlul a fost dobândit în sensul articolului 4 alineatul (1) din regulamentul respectiv înainte de data aplicării prezentului regulament”.
- 73 În continuare, trebuie amintit că, contrar celor susținute de reclamantă, Regulamentul nr. 4064/89 și Comunicarea Comisiei privind măsurile corective admisibile în temeiul Regulamentului nr. 4064/89 și al Regulamentului (CE) nr. 447/98 al Comisiei (JO 2001, C 68, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 3, denumită în continuare „Comunicarea privind măsurile corective”) stabilesc o distincție între condițiile și obligațiile impuse întreprinderilor în cadrul unei proceduri de autorizare a unei concentrări condiționate. Astfel, articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 4064/89 prevede că Comisia „poate include în decizia sa condiții și obligații destinate să asigure respectarea de către întreprinderile implicate a angajamentelor pe care și le-au asumat față de Comisie, în vederea modificării proiectului inițial de concentrare”. Mai exact, potrivit punctului 12 din Comunicarea privind măsurile corective, „[c]erința îndeplinirii fiecărei măsuri care determină o modificare structurală a pieței este o condiție – de exemplu, cesionarea unei activități”, în timp ce „[e]tapele de punere în aplicare necesare obținerii acestui rezultat sunt, în general, obligații ale părților, de exemplu, desemnarea unui împuternicit cu un mandat irevocabil pentru vânzarea activității”.
- 74 În temeiul acestor dispoziții, Comisia a precizat în Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004 că „decizia de a declara operațiunea notificată compatibilă cu piața comună este supusă condiției ca partea care face notificarea să respecte pe deplin angajamentele de cesionare prevăzute la punctele 1-3 și 10 din anexa II” și că „respectarea deplină a celorlalte angajamente prevăzute în anexa II este impusă părții care face notificarea sub formă de obligație” (punctul 1010).
- 75 Această distincție între condiții și obligații este importantă întrucât nerespectarea lor nu produce aceleași consecințe.
- 76 Astfel, articolul 8 alineatul (5) litera (b) din Regulamentul nr. 4064/89 precizează în mod expres că, dacă întreprinderile în cauză încalcă o obligație care însoțește decizia Comisiei, aceasta o poate revoca. În plus, potrivit articolului 14 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 4064/89, Comisia poate aplica o amendă întreprinderilor care încalcă o obligație impusă prin decizie. În mod similar, Comunicarea privind măsurile corective (punctul 12) prevede că, „[î]n cazul în care întreprinderile implicate încalcă o obligație, Comisia poate revoca decizia de autorizare emise fie în conformitate cu articolul 6 alineatul (2), fie în conformitate cu articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul privind concentrările economice, acționând în temeiul articolului 6 alineatul (3), respectiv în temeiul articolului 8 alineatul (5) litera (b)”, și că „[p]ărțile pot fi supuse aplicării unor amenzi sau unor penalități cu titlu cominatoriu, astfel cum este prevăzut la articolul 14 alineatul (2) litera (a), respectiv la articolul 15 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul [nr. 4064/89]”.
- 77 În schimb, în ceea ce privește neîndeplinirea unei condiții, Regulamentul nr. 4064/89 nu prevede în mod expres consecințe specifice.
- 78 În temeiul unei jurisprudențe constante, în vederea interpretării unei dispoziții de drept al Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de termenii utilizați, ci și de contextul în care apare aceasta, precum și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție (a se vedea Hotărârea din 7 iunie 2005, VEMW și alții, C-17/03, Rec., EU:C:2005:362, punctul 41 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 26 octombrie 2010, Germania/Comisia, T-236/07, Rep., EU:T:2010:451, punctul 44).

- 79 Este cert, pe de o parte, că o condiție care poate însoți o decizie de autorizare a unei concentrări, adoptată în temeiul dispozițiilor articolului 8 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4064/89, constituie o măsură structurală fără de care operațiunea de concentrare nu ar fi putut fi declarată compatibilă cu piața comună. În consecință, în cazul nerespectării acestei condiții, operațiunea de concentrare nu poate fi considerată compatibilă cu piața comună. Pe de altă parte, în temeiul articolului 8 alineatul (4) și al articolului 14 alineatul (2) litera (c) din același regulament, Comisia poate ordona orice acțiune adecvată pentru a restabili o concurență efectivă și poate aplica o amendă întreprinderilor care nu adoptă măsurile ordonate. Or, privarea Comisiei de posibilitatea de a aplica aceste dispoziții, pentru simplul motiv că ele nu prevăd în mod expres cazul în care o parte nu ar respecta o condiție căreia îi era subordonată operațiunea de concentrare, ar fi contrară însuși obiectului acestor dispoziții.
- 80 Din dispozițiile menționate la punctul precedent rezultă că, atunci când o parte nu respectă o condiție, măsură structurală fără de care concentrarea nu ar fi putut fi autorizată, decizia de declarare a operațiunii ca fiind compatibilă cu piața comună devine caducă. Această interpretare este de altfel confirmată de Comunicarea privind măsurile corective, care precizează la punctul 12 că, în cazul în care o condiție nu este îndeplinită, „situația de natură să asigure compatibilitatea concentrării cu piața comună nu se materializează” și că „decizia privind compatibilitatea devine caducă”. Comunicarea menționată prevede că, „[î]n astfel de cazuri, Comisia poate, în temeiul articolului 8 alineatul (4) din Regulamentul privind concentrările economice, să ordone orice acțiune adecvată necesară pentru a restabili condițiile de concurență efectivă” și că, „[î]n afară de acestea, părțile pot face, de asemenea, obiectul unor amenzi, astfel cum este prevăzut la articolul 14 alineatul (2) litera (c)”.
- 81 În mod similar, în Cartea verde privind revizuirea Regulamentului nr. 4064/89 [COM(2001) 745 final], Comisia a precizat, la punctul 223, că a aplicat dispozițiile articolului 8 alineatul (4) din Regulamentul nr. 4064/89 în cazurile în care părțile se făceau vinovate de încălcarea gravă a condițiilor sau a obligațiilor care îi permisese să aprobe o operațiune și că, în cazul în care o condiție nu era respectată, această nerespectare atrăgea după sine nelegalitatea automată a operațiunii, în timp ce, în cazul încălcării unei obligații, Comisia dispunea de posibilitatea de a revoca decizia de autorizare a operațiunii.
- 82 În sfârșit, Regulamentul nr. 139/2004, care a abrogat și a înlocuit Regulamentul nr. 4064/89, precizează în mod similar, în considerentul (31), referitor la instrumentele de care dispune Comisia pentru a garanta respectarea angajamentelor, că, „[î]n cazul nerespectării unei condiții incluse într-o decizie prin care o concentrare este declarată compatibilă cu piața comună, situația care face concentrarea compatibilă cu piața comună nu se produce, iar concentrarea, astfel cum este pusă în aplicare, nu este autorizată de Comisie”, că, „[î]n consecință, în cazul în care concentrarea este pusă în aplicare, aceasta trebuie tratată în același mod ca și concentrările care nu au fost notificate și au fost puse în aplicare fără a fi autorizate” și că, „[î]n plus, în cazurile în care Comisia a stabilit deja că, în absența condiției, concentrarea ar fi incompatibilă cu piața comună, aceasta ar trebui să aibă competența de a dispune direct dizolvarea concentrării pentru a restabili situația existentă anterior punerii în aplicare a concentrării”. În schimb, „[î]n cazul neîndeplinirii unei obligații incluse într-o decizie prin care o concentrare este declarată compatibilă cu piața comună, Comisia ar trebui să își poată revoca decizia” și, „[î]n plus, Comisia ar trebui să poată impune sancțiuni financiare adecvate în cazul nerespectării condițiilor sau a obligațiilor”.
- 83 Din ansamblul considerațiilor care precedă, în special din considerațiile prezentate la punctul 76 de mai sus, rezultă că, în cazul nerespectării unei obligații care însoțește o decizie de declarare a unei concentrări ca fiind compatibilă cu piața comună, Comisia poate, în temeiul articolului 8 alineatul (5) litera (b) și al articolului 14 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4064/89, să revoce decizia menționată și să aplice o amendă întreprinderii care a încălcat obligația respectivă, dar că aceasta nu este obligată să adopte astfel de măsuri.

- 84 În speță, din cuprinsul Deciziei de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004 rezultă că „decizia de a declara operațiunea notificată compatibilă cu piața comună este supusă condiției ca partea care face notificarea să respecte pe deplin angajamentele de cesionare prevăzute la punctele 1-3 și 10 din anexa II” și că „respectarea deplină a celorlalte angajamente prevăzute în anexa II este impusă părții care face notificarea sub formă de obligație” (punctul 1010). În dispozitivul acestei decizii, Comisia reține aceeași distincție, la articolul 2 precizându-se că articolul 1, care declară operațiunea compatibilă cu piața comună, „se aplică sub rezerva respectării în integralitate de către Lagardère a angajamentelor menționate la punctele 1-3 și 10 din anexa II”, în timp ce articolul 3 precizează că „prezenta decizie este însoțită de obligația pe care o are Lagardère de a respecta întocmai celelalte angajamente descrise în anexa II”. Or, numirea unui mandatar independent era prevăzută la alineatul 15 din anexa II și constituia, în consecință, o obligație, iar nu o condiție, contrar celor susținute de reclamantă. Prin urmare, Comisia nu era obligată nici să revoce Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004, nici să aplice Lagardère o amendă.
- 85 Reclamanta susține, cu titlu subsidiar, că Comisia nu se putea replasa la data de 30 iulie 2004 pentru a adopta decizia atacată, întrucât lipsa de independență a mandatului viciase toate actele efectuate de acesta sau sub supravegherea sa.
- 86 Pe de o parte, din cuprinsul punctului 58 de mai sus reiese că, potrivit jurisprudenței, Comisia nu era obligată să reia procedura decât exact din punctul în care a survenit nelegalitatea constatată, întrucât anularea unui act nu afectează în mod necesar legalitatea actelor pregătitoare. Or, este cert că nelegalitatea constatată de Tribunal în Hotărârea T-452/04 (EU:T:2010:385) privea numai raportul primului mandatar și prima decizie de aprobare.
- 87 Pe de altă parte, din cuprinsul punctelor 62-64 de mai sus reiese că, în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea T-452/04 (EU:T:2010:385), Tribunalul era chemat să se pronunțe numai cu privire la independența primului mandatar și la efectele unei eventuale lipse de independență a acestuia asupra raportului de evaluare a candidaturii Wendel și asupra primei decizii de aprobare, dat fiind că reclamanta nu contestase toate actele adoptate anterior de primul mandatar.
- 88 Intervenientele subliniază de altfel că Comisia nu ar fi putut efectua în mod real o readucere în situația anterioară a activelor Editis la mai mult de opt ani de la data faptelor și că era obligată să respecte principiile încrederii legitime și securității juridice în raport cu intervenientele și cu Planeta.
- 89 Întrucât din ansamblul considerațiilor de mai sus rezultă că Comisia nu era obligată să efectueze o readucere în situația anterioară a activelor Editis pentru a executa Hotărârea T-452/04 (EU:T:2010:385), numai cu titlu suplimentar trebuie să se analizeze dacă principiile încrederii legitime și securității juridice se opuneau revocării de către Comisie a Deciziei de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004.
- 90 Mai întâi, trebuie amintit că principiul protecției încrederii legitime, care este un principiu fundamental al dreptului Uniunii (Hotărârea din 5 mai 1981, Dürbeck, 112/80, Rec., EU:C:1981:94, punctul 48), constituie corolarul principiului securității juridice, care impune ca normele de drept să fie clare și precise și urmărește să garanteze previzibilitatea situațiilor și a relațiilor juridice cărora li se aplică dreptul Uniunii (Hotărârea din 15 februarie 1996, Duff și alții, C-63/93, Rec., EU:C:1996:51, punctul 20).
- 91 Conform unei jurisprudențe constante, dreptul de a se prevala de principiul protecției încrederii legitime aparține oricărui justițiabil care a fost determinat de o instituție a Uniunii să nutrească speranțe întemeiate [a se vedea Hotărârea din 11 martie 1987, Van den Bergh en Jurgens și Van Dijk Food Products (Lopik)/CEE, 265/85, Rec., EU:C:1987:121, punctul 44 și jurisprudența citată]. Dreptul de a se prevala de încrederea legitimă presupune îndeplinirea a trei condiții cumulative. În primul rând, administrația Uniunii trebuie să îi fi furnizat persoanei interesate asigurări precise, necondiționate și concordante, emise de surse autorizate și de încredere. În al doilea rând, aceste

asigurări trebuie să fie de natură să determine persoana căreia i se adresează să nutrească o așteptare legitimă. În al treilea rând, asigurările date trebuie să fie conforme normelor aplicabile (a se vedea Hotărârea din 30 iunie 2005, Branco/Comisia, T-347/03, Rec., EU:T:2005:265, punctul 102 și jurisprudența citată, Hotărârea din 23 februarie 2006, Cementbouw Handel & Industrie/Comisia, T-282/02, Rec., EU:T:2006:64, punctul 77, și Hotărârea din 30 iunie 2009, CPEM/Comisia, T-444/07, Rep., EU:T:2009:227, punctul 126).

- 92 Intervenientele încearcă să nuanțeze această a treia condiție, susținând că numai o întreprindere care a săvârșit o încălcare vădită a reglementării în vigoare nu s-ar putea prevala de protecția încrederii legitime. Jurisprudența pe care acestea o invocă (Hotărârea din 12 decembrie 1985, Sideradria/Comisia, 67/84, Rec., EU:C:1985:506, punctul 21, Hotărârea din 24 aprilie 1996, Industrias Pesqueras Campos și alții/Comisia, T-551/93 și T-231/94-T-234/94, Rec., EU:T:1996:54, punctul 76, și Hotărârea din 19 martie 1997, Oliveira/Comisia, T-73/95, Rec., EU:T:1997:39, punctul 28) nu este însă relevantă în speță deoarece, pentru a aprecia dacă a treia condiție impusă de jurisprudența amintită la punctul anterior este îndeplinită, nu este necesar să se stabilească dacă intervenientele au încălcat în mod vădit reglementarea în vigoare, ci dacă, prin aprobarea Wendel în calitate de cumpărător, deși candidatura sa fusese evaluată de un mandatar care nu era independent, Comisia a încălcat normele aplicabile, și anume angajamentele cuprinse în Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004. Or, potrivit jurisprudenței, nu este necesar să se stabilească dacă administrația a încălcat sau nu a încălcat în mod vădit reglementarea relevantă. De altfel, Comisia însăși a recunoscut, la punctul 62 din memoriul în apărare, că jurisprudența excludea în principiu protecția în temeiul încrederii legitime într-un caz precum cel din speță.
- 93 În orice caz, potrivit unei jurisprudențe constante, deși trebuie să se asigure respectarea imperativelor securității juridice care protejează interesele private, este de asemenea necesar ca acestea să fie puse în balanță cu imperativele principiului legalității care protejează interesele publice și ca acestea din urmă să fie favorizate atunci când menținerea unor nereguli este de natură să încalce principiul egalității de tratament (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 martie 1961, Snupat/Înalta Autoritate, 42/59 și 49/59, Rec., EU:C:1961:5, Hotărârea din 12 iulie 1962, Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken/Înalta Autoritate, 14/61, Rec., EU:C:1962:28, și Hotărârea din 13 martie 2003, José Martí Peix/Comisia, T-125/01, Rec., EU:T:2003:7213, punctul 111).
- 94 Din ansamblul considerațiilor de mai sus rezultă că principiile încrederii legitime și securității juridice nu se opuneau revocării de către Comisie, dacă aceasta ar fi considerat oportun, a Deciziei de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004.
- 95 În sfârșit, reclamanta susține că Comisia a încălcat articolul 266 TFUE în măsura în care, pe de o parte, aceasta nu a putut lua în mod serios în considerare raportul noului mandatar, care i-a fost prezentat doar cu o zi înainte de adoptarea deciziei atacate, și, pe de altă parte, acest nou mandatar a redactat un raport incomplet și laudativ.
- 96 În ceea ce privește împrejurarea potrivit căreia raportul noului mandatar a fost prezentat Comisiei doar cu o zi înainte de adoptarea deciziei atacate, Comisia a precizat în ședință că noul mandatar predase versiunea în limba engleză a raportului său cu trei luni înainte de adoptarea deciziei atacate, permițându-i astfel să ia cunoștință pe deplin de conținutul acestuia. În orice caz, reiese chiar din textul deciziei atacate că Comisia a luat în mod corespunzător în considerare raportul noului mandatar.
- 97 De altfel, din cuprinsul punctului 28 din Orientările Comisiei din 2 mai 2003 privind modelele de text pentru angajamente de cesionare și pentru mandate, rezultă că raportul de evaluare întocmit de mandatar nu constituie decât un element în aprecierea Comisiei, aceasta nefiind legată din punct de vedere juridic de opinia mandatarului și rămânând obligată să desfășoare investigația necesară pentru a se asigura că cumpărătorul respectă întocmai criteriile de aprobare (Concluziile avocatului general Mazák prezentate în cauzele conexate Comisia și Lagardère/Éditions Odile Jacob, C-553/10 P

și C-554/10 P, EU:C:2012:173, punctele 55-57). Pe de altă parte, Tribunalul a amintit deja, în ceea ce privește articolul 82 CE, că Comisia nu putea delega unui terț competențele de investigație și de executare pe care i le conferea Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor [81 CE] și [82 CE] (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3) (Hotărârea din 17 septembrie 2007, Microsoft/Comisia, T-201/04, Rep., EU:T:2007:289, punctul 1264). În speță, din cuprinsul punctelor 24 și 25 din decizia atacată rezultă că Comisia nu s-a întemeiat numai pe raportul noului mandatar, ci și pe numeroase alte informații, și anume cererea de aprobare formulată de Lagardère, răspunsurile scrise ale Lagardère și ale Wendel din 21 iunie 2004 la cererea sa de informații, datele furnizate de Wendel în cadrul unei întâlniri pe care Comisia a avut-o cu aceasta, un schimb de opinii pe care l-a avut Comisia cu organizațiile care reprezentau personalul Editis, precum și răspunsurile oferite de Wendel și de Lagardère la cererile de informații formulate în anul 2011 și întâlnirile organizate cu acestea în 2011. În consecință, presupunând că ar fi dovedită, simpla împrejurare că raportul noului mandatar a fost primit de Comisie doar cu o zi înainte de adoptarea deciziei atacate nu poate afecta această decizie.

- 98 În ceea ce privește afirmația că noul mandatar a redactat un raport incomplet și laudativ, având ca obiect exclusiv repararea erorii săvârșite de Comisie, reclamanta nu prezintă niciun element în susținerea acesteia, cu excepția unui citat dintr-un fragment al raportului menționat, privind analiza conținutului activelor incluse în tranzacția încheiată în anul 2004 între Lagardère și Wendel prin raportare la conținutul prevăzut în angajamente. Or, în acest fragment din raport, deși mandatarul a indicat că analiza sa nu îi permitea să verifice dacă cesionarea activităților anumitor entități juridice a fost efectuată în conformitate cu angajamentele menționate, acesta a precizat, pe de altă parte, că, „în orice caz, toate tranzacțiile dintre întreprinderi ar fi fost supuse obligațiilor de a menține activitatea cesionată, astfel cum au fost acestea prevăzute în angajamente, sub supravegherea mandatarului de la acea dată” (pagina 29) și a concluzionat că nimic nu indica faptul că conținutul tranzacțiilor ar prezenta o diferență substanțială în raport cu conținutul activelor care trebuiau cesionate conform angajamentelor (p. 30).
- 99 Din ansamblul considerațiilor de mai sus rezultă că primul aspect al primului motiv trebuie respins ca nefondat.

– Cu privire la încălcarea principiului neretroactivității

- 100 Reclamanta susține că Comisia a încălcat principiul neretroactivității prin faptul că a adoptat decizia atacată cu efect de la 30 iulie 2004, actele Uniunii neputând avea efect retroactiv decât în cazuri excepționale și legate de un obiectiv de interes general.
- 101 Comisia și intervenientele contestă argumentele reclamantei.
- 102 Trebuie amintit că o hotărâre de anulare are în mod necesar efect retroactiv, constatarea nelegalității producând efecte de la data de la care produce efecte actul anulat (Hotărârea Asteris și alții/Comisia, punctul 56 de mai sus, EU:C:1988:199, punctul 30; a se vedea în acest sens și Hotărârea din 12 februarie 2008, CELF și Ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, Rep., EU:C:2008:79, punctul 61). Este totuși necesar să se facă distincție între acest aspect și cel al caracterului retroactiv al noii decizii adoptate de administrație pentru a înlocui actul anulat. Astfel, potrivit jurisprudenței, principiul securității situațiilor juridice, care constituie un principiu general al dreptului Uniunii (Hotărârea din 9 iulie 1969, Portelange, 10/69, Rec., EU:C:1969:36), se opune, ca regulă generală, ca aplicarea în timp a unui act să aibă punctul de plecare la o dată anterioară publicării acestuia. Potrivit unei jurisprudențe constante, situația poate fi în mod excepțional diferită dacă obiectivul care trebuie atins impune acest lucru și dacă încrederea legitimă a persoanelor interesate este respectată în mod corespunzător (Hotărârea din 25 ianuarie 1979, Racke, 98/78, Rec.,

EU:C:1979:14, punctul 20, Hotărârea din 30 septembrie 1982, Amylum/Consiliul, 108/81, Rec., EU:C:1982:322, punctul 4, și Hotărârea Fédessa și alții, punctul 58 de mai sus, EU:C:1990:391, punctul 45).

- 103 Contrar celor susținute de Lagardère, jurisprudența nu se întemeiază pe o distincție între deciziile individuale și actele normative. Este adevărat că hotărârile în care Curtea a amintit principiul neretroactivității priveau directive sau regulamente. În aceste hotărâri însă, Curtea a făcut referire la actele Uniunii în ansamblul lor, iar nu doar la actele normative. În plus, aceasta a precizat deja, în ceea ce privește tocmai posibilitatea de a adopta retroactiv o măsură ca urmare a pronunțării unei hotărâri de anulare, că este necesar să se stabilească dacă principiul securității juridice datorate persoanelor interesate se opunea adoptării cu efect retroactiv a dispozițiilor în cauză, indiferent dacă este vorba despre regulamente sau despre măsuri individuale (Hotărârea din 30 septembrie 1982, Roquette Frères/Consiliul, 110/81, Rec., EU:C:1982:323, punctul 21). Cele trei hotărâri ale Tribunalului citate de Lagardère în memoriul său în intervenție [Hotărârea O2 (Germany)/Comisia, punctul 58 de mai sus, EU:T:2006:116, punctul 48, Hotărârea din 27 septembrie 2006, GlaxoSmithKline Services/Comisia, T-168/01, Rec., EU:T:2006:265, punctul 320, și Hotărârea din 9 septembrie 2008, Bayer CropScience și alții/Comisia, T-75/06, Rep., EU:T:2008:317, punctele 63 și 64] nu privesc de altfel problema legalității unei decizii individuale retroactive în urma unei anulări în cadrul unei proceduri contencioase, ci pe cea a datei la care autorul actului anulat trebuie să se plaseze pentru a adopta actul de înlocuire, în vederea stabilirii faptelor relevante și a reglementării aplicabile. În ceea ce privește Hotărârea C și F/Comisia, punctul 55 de mai sus (EU:F:2007:66), de asemenea invocată de Lagardère, trebuie arătat că Tribunalul Funcției Publice a considerat în aceasta că instituția în cauză putea, în acel caz, să adopte o măsură individuală retroactivă de pensionare a reclamantului și de acordare a unei pensii de invaliditate în beneficiul acestuia, dat fiind că decizia anterioară fusese anulată de instanța Uniunii din cauza temeiului său legal eronat. În schimb, Tribunalul Funcției Publice nu s-a pronunțat în general cu privire la posibilitatea adoptării unei decizii individuale retroactive. În plus, în cauza amintită, prin măsura retroactivă adoptată, care îl privea exclusiv pe reclamant, nu putea fi *a priori* afectată încrederea legitimă a niciunui terț.
- 104 Prin urmare, este necesar să se verifice dacă cele două criterii stabilite de jurisprudență pentru autorizarea adoptării unui act administrativ retroactiv au fost respectate în prezenta cauză.
- 105 În ceea ce privește primul criteriu, referitor la obiectivul care trebuie atins, potrivit jurisprudenței amintite la punctul 102 de mai sus, este necesar să se examineze dacă decizia atacată avea un obiectiv de interes general. În schimb, contrar celor susținute de reclamantă, jurisprudența nu menționează necesitatea existenței unui interes general peremptoriu.
- 106 În speță, adoptarea unei noi decizii de aprobare cu efect retroactiv urmărea atingerea mai multor obiective de interes general. Astfel, noua decizie avea ca obiect remedierea nelegalității criticate în Hotărârea T-452/04 (EU:T:2010:385). Respectarea de către administrație a legalității și a autorității de lucru judecat constituie, în mod evident, un obiectiv de interes general. Pe de altă parte, noua decizie urmărea să umple vidul juridic provocat de anularea de către instanța Uniunii a primei decizii de aprobare și, prin urmare, să protejeze securitatea juridică a întreprinderilor cărora li se aplică Regulamentul nr. 4064/89 și care au participat la operațiunile de concentrare din anul 2004, precum și la tranzacția intervenită în anul 2008. Astfel, din considerentele (7) și (17) ale regulamentului menționat reiese că obiectivul principal al acestuia este să asigure eficiența controlului operațiunilor de concentrare și securitatea juridică a întreprinderilor supuse aplicării lui (a se vedea Hotărârea din 20 noiembrie 2002, Lagardère și Canal+/Comisia, T-251/00, Rec., EU:T:2002:278, punctul 97 și jurisprudența citată).
- 107 Al doilea criteriu, referitor la încrederea legitimă, care permite administrației să adopte un act retroactiv urmărește să se verifice ca actul administrativ individual cu efect retroactiv să nu aducă atingere nici încrederii legitime a persoanelor pe care le vizează direct, nici încrederii legitime a terților.

- 108 În primul rând, părțile nu contestă că decizia atacată nu aduce atingere încrederii legitime a intervenientelor sau a societății Planeta. Prin urmare, nu este necesar să se examineze argumentele reclamantei potrivit cărora aceste trei societăți nu pot, în orice caz, să se prevaleze de principiul protecției încrederii legitime. În al doilea rând, în ceea ce o privește pe reclamantă, trebuie să se considere, contrar celor susținute de aceasta, că principiul „încrederii legitime în buna executare a hotărârilor judecătorești” nu se opunea adoptării unei noi decizii de aprobare cu efect retroactiv, din moment ce punerea în aplicare a angajamentelor prevăzute de Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004, care continua să oblige Lagardère, implica, pe de o parte, ca Lagardère să propună Comisiei aprobarea unui cumpărător al activelor care trebuiau cesionate și ca, pe de altă parte, Comisia să se pronunțe cu privire la propunerea de cumpărător formulată de Lagardère. S-a statuat deja că, dimpotrivă, refuzul unei instituții de a executa o hotărâre a unei instanțe a Uniunii constituie o atingere adusă încrederii pe care orice justițiabil trebuie să o aibă în sistemul juridic al Uniunii, care se întemeiază în principal pe respectarea hotărârilor pronunțate de instanțele Uniunii (Hotărârea din 12 decembrie 2000, Hautem/BEI, T-11/00, Rec., EU:T:2000:295, punctul 51). În speță, abținerea Comisiei de la adoptarea unei noi decizii de aprobare ar fi putut aduce atingere principiului respectării hotărârilor judecătorești. În plus, reclamanta nu poate susține că Comisia a determinat-o să nutrească speranțe întemeiate că va fi desemnată drept cumpărător al activelor Editis, din moment ce numai Lagardère era competentă să propună Comisiei un cumpărător (a se vedea punctul 40 de mai sus).
- 109 În concluzie, cele două criterii stabilite de jurisprudență pentru autorizarea adoptării unui act administrativ cu efect retroactiv erau îndeplinite în speță.
- 110 În sfârșit, reclamanta subliniază că nici Curtea, nici Tribunalul nu au considerat necesar să diferențieze în timp efectele Hotărârii T-452/04 (EU:T:2010:385), ceea ce ar însemna că aceste instanțe nu au apreciat că era necesar să valideze retroactiv prima decizie de aprobare.
- 111 Dispozițiile articolului 264 al doilea paragraf TFUE permit instanței Uniunii să limiteze efectul retroactiv al anulărilor pe care le pronunță, autorizând-o, dacă aceasta consideră necesar, să precizeze acele efecte ale actului anulat care trebuie considerate definitive pentru trecut. Instanța poate astfel să decidă din oficiu cu privire la menținerea efectelor unui act anulat (Hotărârea din 1 aprilie 2008, Parlamentul și Danemarca/Comisia, C-14/06 și C-295/06, Rep., EU:C:2008:176, punctele 84-86) sau să procedeze în acest sens la solicitarea părților. Împrejurarea că nici Tribunalul, nici Curtea nu au considerat necesar să limiteze efectul retroactiv al Hotărârii T-452/04 (EU:T:2010:385) nu înseamnă totuși că instanțele au apreciat că Comisia nu era în măsură să adopte o nouă decizie de aprobare cu efect retroactiv. Astfel, pe de o parte, diferențierea în timp a efectelor unei hotărâri constituie doar o posibilitate pentru instanță, iar nu o obligație. Pe de altă parte, trebuie amintit că Comisia nu s-a limitat să valideze retroactiv prima decizie de aprobare, ci a numit un nou mandatar independent, iar ulterior a apreciat, în funcție de raportul redactat de acesta din urmă și de propria analiză, dacă Wendel îndeplinea condițiile referitoare la cumpărătorul activelor Editis prevăzute de Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004.
- 112 Rezultă din tot ceea ce precedă că al doilea aspect al primului motiv trebuie considerat nefondat. Prin urmare, primul motiv trebuie respins în totalitate.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe lipsa temeiului legal al deciziei atacate

- 113 Reclamanta susține că constatarea de către Tribunal a nerespectării de către Lagardère a unora dintre angajamentele sale a avut ca efect inaplicabilitatea autorizării concentrării și, în consecință, lipsirea de temei legal a deciziei atacate. Astfel, întrucât Lagardère nu a respectat alineatele 1 și 10 din angajamentele sale, Comisia nu putea aplica Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004.

114 Comisia și intervenientele contestă argumentele reclamantei. În plus, Lagardère consideră că al doilea motiv este inadmisibil din moment ce reclamanta nu poate invoca nelegalitatea Deciziei de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004.

– Cu privire la admisibilitatea celui de al doilea motiv

115 Lagardère consideră că al doilea motiv este inadmisibil întrucât Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004 a devenit definitivă ca urmare a pronunțării Hotărârii în cauza C-551/10 P (EU:C:2012:681), iar reclamanta nu poate invoca în prezent nelegalitatea acesteia.

116 Fără a fi necesară pronunțarea cu privire la admisibilitatea sa, această argumentație nu poate fi decât respinsă, având în vedere că reclamanta, prin invocarea nelegalității Deciziei de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004, nu susține că aceasta ar fi nelegală, ci că ar fi devenit inaplicabilă ca urmare a nerespectării de către Lagardère a unuia dintre angajamentele sale.

– Cu privire la lipsa temeiului legal al deciziei atacate

117 Trebuie amintit că acțiunea formulată de reclamantă împotriva Deciziei de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004 a fost respinsă de Tribunal, că recursul declarat împotriva hotărârii Tribunalului a fost respins de Curte și că aceste hotărâri beneficiază, în consecință, de autoritatea relativă de lucru judecat. Hotărârile de respingere au, prin urmare, o astfel de autoritate, care are drept singură consecință faptul că face inadmisibilă orice nouă acțiune având același obiect, între aceleași părți și întemeiată pe aceeași cauză (Hotărârea din 19 septembrie 1985, Hoogovens Groep/Comisia, 172/83 și 226/83, Rec., EU:C:1985:355, punctul 9). Prin urmare, o hotărâre de respingere nu înseamnă că actul atacat este valid, ci numai că niciunul dintre motivele invocate de reclamant nu era fondat și că situația era aceeași în privința motivelor de ordine publică pe care instanța este obligată să le invoce din oficiu. În consecință, actul atacat continuă să beneficieze de o prezumție de legalitate, care implică de asemenea, pentru toate subiectele dreptului Uniunii, obligația de a recunoaște deplina eficiență a actului respectiv atât timp cât nelegalitatea acestuia nu a fost stabilită (Hotărârea din 13 februarie 1979, Granaria, 101/78, Rec., EU:C:1979:38, punctul 5). Întrucât Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004 a făcut obiectul unei acțiuni respinse printr-o hotărâre a Tribunalului confirmată de Curte, trebuie să se considere că acest act beneficiază de o prezumție de legalitate.

118 Pe de altă parte, din cuprinsul punctelor 73-84 de mai sus reiese că Comisia nu era obligată să revoce Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004, întrucât Lagardère încălcăse o obligație, iar nu o condiție. În plus, nu rezultă din niciun element din dosar că Comisia ar fi revocat decizia menționată. Or, potrivit alineatului 14 din angajamentele definite prin Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004, alegerea cesionarului trebuia să fie supusă aprobării Comisiei, însărcinată să verifice dacă acesta îndeplinea condițiile menționate la alineatul 10 din angajamente, iar Comisia trebuia să informeze Lagardère într-un anumit termen despre decizia sa de aprobare sau de respingere a cesionarului. Aceste dispoziții ale Deciziei de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004 constituiau temeiul legal al deciziei atacate. Lagardère a prezentat astfel Comisiei, la 22 noiembrie 2010, o nouă cerere de aprobare a Wendel în calitate de cumpărător al activelor Editis care făceau obiectul cesionării, în vederea punerii în aplicare a angajamentelor pe care Lagardère era obligată să le respecte prin Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004.

119 Din ansamblul considerațiilor de mai sus rezultă că al doilea motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe erori de drept și pe erori vădite de apreciere, întrucât Comisia ar fi luat în considerare informații ulterioare datei de 30 iulie 2004 și le-ar fi utilizat în mod selectiv

- 120 Reclamanta susține că Comisia a săvârșit erori de drept și erori vădite de apreciere prin faptul că a ținut seama, în decizia atacată, de informații ulterioare datei de 30 iulie 2004. Presupunând că fapte ulterioare datei de 30 iulie 2004 ar fi putut fi luate în considerare de Comisie, reclamanta consideră, în plus, că acest lucru ar fi trebuit să se facă în mod imparțial.
- 121 Comisia și intervenientele contestă argumentele reclamantei.
- 122 Cu titlu principal, reclamanta reproșează Comisiei și mandatarului că s-au întemeiat pe fapte ulterioare datei de 30 iulie 2004 pentru a evalua candidatura Wendel.
- 123 În această privință, din cuprinsul punctului 22 din decizia atacată reiese că Comisia a precizat că examinase toate elementele de fapt și de drept relevante pentru a se asigura că Wendel îndeplinea la data de 4 iunie 2004, data primei cereri de aprobare depuse de Lagardère, condițiile de aprobare stabilite la alineatul 10 din angajamente. Pe de altă parte, aceasta a precizat că, având în vedere cesionarea Editis către Planeta, care a avut loc la 30 mai 2008, și caracterul prospectiv al analizei pe care trebuia în principiu să o efectueze, evaluarea sa cu privire la candidatura Wendel ar fi susținută de informațiile referitoare la dezvoltarea Editis și a piețelor relevante, ulterioare datei de 4 iunie 2004. Astfel, Comisia a efectuat o evaluare a situației la 4 iunie 2004 (punctele 27-37), iar apoi a analizat dacă aceasta era susținută de evoluțiile care au avut loc după această dată (punctele 38-49). În concluzie, Comisia a decis să aprobe retroactiv Wendel, pe baza situației de la 4 iunie 2004, susținută de evoluția ulterioară acestei date (punctul 50).
- 124 În mod similar, noul mandatar a precizat în raportul său transmis Comisiei că i s-a solicitat să efectueze o analiză retrospectivă a candidaturii Wendel la data de 30 iulie 2004 și să completeze această analiză cu un rezumat al dezvoltării Editis după achiziționarea acesteia de către Wendel în iulie 2004 și, ulterior, după achiziționarea sa de către Planeta în mai 2008.
- 125 Potrivit jurisprudenței, după anularea unui act administrativ, autorul acestuia trebuie să adopte un nou act, de înlocuire, plasându-se la data la care a fost adoptat actul anulat, în funcție de dispozițiile în vigoare și de elementele de fapt relevante la data respectivă [Hotărârea O2 (Germany)/Comisia, punctul 58 de mai sus, EU:T:2006:116, punctele 47 și 48; a se vedea în acest sens și Hotărârea Bayer CropScience și alții/Comisia, punctul 103 de mai sus, EU:T:2008:317, punctul 63]. Autorul poate totuși invoca în noua sa decizie alte motive decât cele pe care și-a întemeiat prima decizie (Hotărârea Interporc/Comisia, punctul 56 de mai sus, EU:C:2003:125, punctele 28-32).
- 126 Din această jurisprudență rezultă că Comisia s-a pronunțat în mod întemeiat în decizia atacată cu privire la aspectul dacă Wendel îndeplinea condițiile de aprobare stabilite la alineatul 10 din angajamente, luând în considerare elementele de fapt de care avea cunoștință la 30 iulie 2004, data adoptării primei decizii de aprobare.
- 127 Cu toate acestea, trebuie amintit că controlul operațiunilor de concentrare necesită o analiză prospectivă a situației concurenței care ar putea decurge în viitor din operațiunea de concentrare (Hotărârea din 22 octombrie 2002, Schneider Electric/Comisia, T-310/01, Rec., EU:T:2002:254, punctul 443, și Hotărârea din 19 iunie 2009, Qualcomm/Comisia, T-48/04, Rep., EU:T:2009:212, punctul 89). Situația este identică în ceea ce privește evaluarea viabilității cumpărătorului și a capacității acestuia de a menține și de a dezvolta o concurență efectivă pe piețele relevante, prevăzute la alineatul 10 litera (b) din angajamente.

- 128 În speță, Comisia era în mod obligatoriu constrânsă să efectueze *a posteriori* analiza situației concurenței care a decurs din operațiunea de concentrare. Prin urmare, aceasta a examinat în mod întemeiat dacă analiza sa, efectuată pornind de la elementele de care avea cunoștință la 30 iulie 2004, era susținută de informațiile referitoare la perioada ulterioară acestei date. Dacă examinarea situației ulterioare ar fi arătat că Wendel nu se comportase ca un concurent pe piață, Comisia ar fi fost de altfel obligată să evalueze consecințele acestui fapt în analiza noii cereri de aprobare prezentate de Lagardère.
- 129 În subsidiar, reclamanta reproșează Comisiei că a utilizat informațiile ulterioare datei de 30 iulie 2004 în mod selectiv și parțial. Din decizia atacată rezultă totuși că Comisia a luat pe deplin în considerare faptul că Wendel a revândut Editis în mai 2008 (punctele 47-49) și că Editis a rămas numărul 2 în domeniul editării în Franța (punctele 38, 42, 43 și 45), arătând că această constatare nu era incompatibilă cu angajamentele asumate de Lagardère și în special cu alineatul 10 litera (b) din acestea, potrivit căruia cesionarul trebuia să fie capabil să mențină sau să dezvolte o concurență efectivă.
- 130 Din ansamblul considerațiilor de mai sus rezultă că al treilea motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe erori de drept și pe erori vădite în evaluarea candidaturii Wendel

- 131 Reclamanta consideră că, pentru a evalua candidatura Wendel, Comisia avea sarcina de a efectua o reexaminare a tuturor informațiilor disponibile la data cererii de aprobare și în special a capacității acesteia de a dezvolta o concurență efectivă pe piață. Reclamanta susține că, în orice caz, Comisia nu se putea întemeia pe elemente ulterioare datei de 30 iulie 2004. Aceasta apreciază totuși că faptele ulterioare datei de 30 iulie 2004 i-au dat dreptate, având în vedere că Wendel a revândut Editis după numai patru ani și că Editis nu a redevenit prima întreprindere franceză pe piața editării francofone.
- 132 În plus, reclamanta reproșează Comisiei că a săvârșit o eroare vădită de apreciere prin faptul că nu a comparat rata de rentabilitate internă așteptată de Wendel cu rata celorlalte consorții preselectate de Lagardère și că nu a ținut seama de aspectul că Wendel nu avea deloc experiență în sectorul editării. Mai mult, Comisia ar fi săvârșit o eroare vădită de apreciere prin faptul că nu a luat în considerare prezența unui administrator comun întreprinderilor Lagardère și Wendel, în pofida condiției de independență prevăzute la alineatul 10 din angajamente, și, în plus, ar fi motivat insuficient decizia atacată cu privire la acest aspect. Pe de altă parte, Comisia ar fi neglijat efectul pe care acordurile tranzitorii dintre cele două întreprinderi l-ar fi putut avea asupra independenței Wendel.
- 133 Comisia și intervenientele resping argumentele reclamantei.
- 134 Cu titlu introductiv, trebuie amintit, în ceea ce privește argumentele reclamantei referitoare la posibilitatea Comisiei de a se întemeia pe elemente ulterioare datei de 30 iulie 2004 și, dacă este cazul, la neluarea în considerare a unor asemenea elemente, că din cuprinsul punctelor 125-128 de mai sus rezultă că Comisia s-a pronunțat în mod întemeiat, în decizia atacată, cu privire la aspectul dacă Wendel îndeplinea condițiile de aprobare stabilite la alineatul 10 din angajamente, luând în considerare elementele de fapt de care avea cunoștință la 30 iulie 2004, data adoptării primei decizii de aprobare, susținând în același timp analiza sa cu informații referitoare la perioada ulterioară acestei date.
- 135 Pentru examinarea acestui motiv, trebuie de asemenea amintit că rezultă dintr-o jurisprudență constantă că normele de fond din Regulamentul nr. 4064/89 și în special articolul 2 din acesta, referitor la aprecierea operațiunilor de concentrare, conferă Comisiei o anumită putere de apreciere, mai ales în ceea ce privește aprecierile de ordin economic. În consecință, controlul instanței asupra exercitării unei astfel de competențe, care este esențial în aplicarea normelor în materie de

concentrare, trebuie efectuat ținându-se cont de marja de apreciere care este implicită pentru normele cu caracter economic ce fac parte din regimul concentrărilor (Hotărârea Franța și alții/Comisia, punctul 44 de mai sus, EU:C:1998:148, punctele 223 și 224, și Hotărârea din 6 iunie 2002, Airtours/Comisia, T-342/99, Rec., EU:T:2002:146, punctul 64).

- 136 Deși instanța recunoaște Comisiei o marjă de apreciere în materie economică, aceasta nu înseamnă că instanța trebuie să se abțină de la a controla interpretarea unor date de natură economică la care recurge Comisia. Astfel, instanța trebuie în special nu numai să verifice exactitatea materială a elementelor de probă invocate, fiabilitatea și coerența acestora, ci și să controleze dacă aceste elemente constituie ansamblul datelor pertinente care trebuie luate în considerare pentru aprecierea unei situații complexe și dacă acestea sunt de natură să susțină concluziile deduse. Un astfel de control este cu atât mai necesar atunci când o analiză prospectivă este obligatorie (Hotărârea din 15 februarie 2005, Comisia/Tetra Laval, C-12/03 P, Rec., EU:C:2005:87, punctul 39, și Hotărârea Qualcomm/Comisia, punctul 127 de mai sus, EU:T:2009:212, punctul 92).
- 137 Controlul exercitat de instanță asupra aprecierilor economice complexe efectuate de Comisie în cadrul exercitării puterii de apreciere pe care i-o conferă Regulamentul nr. 4064/89 trebuie să se limiteze la verificarea respectării normelor de procedură și de motivare, a exactității materiale a faptelor, precum și a absenței unei erori vădite de apreciere și a unui abuz de putere. În special, nu este de competența Tribunalului să substituie aprecierea Comisiei cu propria apreciere economică (Hotărârea din 3 aprilie 2003, Petrolessence și SG2R/Comisia, T-342/00, Rec., EU:T:2003:97, punctul 101). De asemenea, în ceea ce privește aprecierea necesității de a obține angajamente în vederea eliminării îndoielilor serioase ridicate de o concentrare, nu este de competența instanței să substituie aprecierea Comisiei cu propria apreciere, controlul acesteia trebuind să se limiteze la verificarea aspectului că Comisia nu a săvârșit erori vădite de apreciere (Hotărârea easyJet/Comisia, punctul 43 de mai sus, EU:T:2006:187, punctul 128). În ceea ce privește evaluarea punerii în aplicare a angajamentelor, controlul jurisdicțional este identic cu cel exercitat asupra compatibilității unei operațiuni de concentrare cu piața comună sau asupra necesității de a obține angajamente pentru a autoriza o operațiune de concentrare (Hotărârea Petrolessence și SG2R/Comisia, citată anterior, EU:T:2003:97, punctele 101-103).
- 138 Prin urmare, în speță, este de competența Tribunalului să exercite un control limitat în ceea ce privește aprecierile economice complexe pe care Comisia a trebuit să le efectueze pentru a adopta decizia atacată, fără a substitui aprecierea Comisiei cu propria apreciere. În schimb, în ceea ce privește celelalte aprecieri pe care Comisia a trebuit să le efectueze pentru a evalua candidatura Wendel, acest control este complet.
- 139 În lumina acestor principii trebuie examinate cele șase argumente invocate de reclamantă în cadrul acestui motiv.
- 140 Mai întâi, trebuie amintit că, potrivit alineatului 10 din angajamentele asumate de Lagardère, aceasta se obliga, în scopul protejării unei concurențe efective pe piețele relevante, să cesioneze activele Editis unuia sau mai multor cesionari independenți și care îndeplinesc următoarele condiții:

„Lagardère nu va putea avea interese semnificative directe sau indirecte în privința cesionarului.

Cesionarul sau cesionarii vor trebui să fie operatori viabili, capabili și având stimulentele economice pentru a menține sau pentru a dezvolta o concurență efectivă, fără ca această formulare să excludă *a priori* vreo categorie de cumpărători industriali sau financiari.

Achiziționarea activelor cesionate nu poate fi de natură să creeze noi probleme de concurență și nici nu poate risca să întârzie punerea în aplicare a angajamentelor. Lagardère va trebui să fie în măsură să demonstreze Comisiei că sunt îndeplinite de cumpărător condițiile prevăzute de angajamente și că cesiunea activelor se realizează conform prezentelor angajamente.

Cesionarul sau cesionarii vor fi obținut sau vor putea în mod rezonabil să obțină toate aprobările necesare pentru achiziționarea și pentru exploatarea activelor cesionate.”

- 141 În primul rând, reclamanta susține că faptele ulterioare datei de 30 iulie 2004 i-au dat dreptate din moment ce Wendel a procedat la revânzarea Editis după numai patru ani, iar Editis nu a redevenit prima întreprindere pe piața editării francofone. Cu toate acestea, din dosar reiese că Wendel s-a dovedit a fi un operator viabil, capabil și care a dezvoltat o concurență efectivă pe piață, în conformitate cu condițiile prevăzute la alineatul 10 litera (b) din angajamentele asumate de Lagardère. Astfel, este cert că Editis a avut o activitate și o creștere importantă după preluarea sa de către Wendel, care i-au permis acesteia din urmă, în mai 2008, să o revândă către Planeta, revânzare despre care reclamanta nu a pretins că ar avea ca efect reducerea concurenței pe piață.
- 142 În al doilea rând, reclamanta susține că Comisia ar fi trebuit să evalueze capacitatea și stimulentele Wendel pentru a menține sau pentru a dezvolta o concurență efectivă. Cu toate acestea, din cuprinsul punctelor 28-35 din decizia atacată rezultă că analiza Comisiei a vizat condițiile prevăzute la alineatul 10 litera (b) din angajamentele asumate de Lagardère, având în vedere că a examinat, pe de o parte, dacă Wendel era un operator viabil (punctele 28 și 29) și, pe de altă parte, dacă Wendel era capabil să mențină și să dezvolte Editis ca un concurent efectiv pe piețele relevante (punctele 30-34). Astfel, Comisia nu s-a limitat să examineze câștigul financiar pe care Wendel l-ar putea obține din operațiune, ci a analizat și resursele Editis, subliniind dorința Wendel de a păstra echipele de conducere, precum și existența unui plan de afaceri elaborat de Wendel care prevedea o strategie de creștere internă și externă. Prin urmare, argumentul reclamantei potrivit căruia Comisia nu a examinat capacitatea Wendel de a dezvolta o concurență efectivă nu corespunde realității, din moment ce Comisia a examinat capacitatea Wendel de a menține și dezvolta Editis pentru a face din aceasta un concurent efectiv.
- 143 În al treilea rând, reclamanta reproșează Comisiei că a săvârșit o eroare vădită de apreciere prin faptul că nu a comparat rata de rentabilitate internă așteptată de Wendel cu rata celorlalte consorții preselectate de Lagardère, în timp ce Comisia ar fi comparat oferta Wendel cu celelalte oferte în ceea ce privește păstrarea resurselor manageriale ale Editis.
- 144 Trebuie amintit că, potrivit alineatului 13 litera (b) și alineatului 14 din angajamente, Lagardère trebuia să transmită Comisiei lista cumpărătorilor potențiali pe care intenționa să îi contacteze, iar alegerea cesionarului sau a cesionarilor de către Lagardère trebuia să fie supusă aprobării Comisiei, care urma să se pronunțe având în vedere informațiile necesare pentru a-i permite să verifice dacă aceștia îndeplineau criteriile de aprobare stabilite prin angajamente. Potrivit alineatului 20 din angajamentele menționate, această procedură de selecție a cumpărătorului sau a cumpărătorilor de către partea care face notificarea trebuia să se desfășoare sub supravegherea unui mandatar aprobat de Comisie și căruia îi revenea obligația de a asigura punerea în aplicare satisfăcătoare a angajamentelor asumate de Lagardère în sensul alineatului 21 litera (g) și chiar de a conduce negocierile de cumpărare cu terții interesați în ipoteza, avută în vedere la alineatul 25, în care partea care face notificarea nu și-ar îndeplini în termenul acordat obligațiile asumate. În sfârșit, alineatul 11 din angajamente preciza că Lagardère trebuia să depună toate eforturile pentru a vinde unui cesionar unic toate activele cesionate, menținând totodată obiectivul de a obține cea mai bună valorificare posibilă. Această procedură de selecție, care prevedea că Lagardère era singura competentă să propună Comisiei un cumpărător al activelor Editis și că Comisia trebuia numai să verifice dacă cumpărătorul ales de Lagardère îndeplinea criteriile stabilite în angajamente pentru a menține o concurență efectivă pe piețele relevante, nu a fost astfel clar definită prin decizia atacată, ci prin Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004, a cărei legalitate reclamanta nu o mai poate contesta întrucât Hotărârea T-452/04 (EU:T:2010:385) beneficiază de autoritate relativă de lucru judecat (Hotărârea Hoogovens Groep/Comisia, punctul 117 de mai sus, EU:C:1985:355, punctul 9).

- 145 În plus, trebuie amintit că dispozițiile aplicabile din dreptul concentrărilor nu impun Comisiei să organizeze ea însăși o procedură de selecție a candidaților pentru cumpărarea activelor cesionate sau să compare meritele candidaților respectivi. Alineatul (21) din Comunicarea privind măsurile corective prevede de altfel în această privință că, „din momentul în care decizia de autorizare este condiționată de cesionarea unei activități, părților le revine obligația identificării unui cumpărător adecvat pentru această activitate specifică”. Alineatul menționat nu este nicidecum în contradicție cu dispozițiile Regulamentului nr. 4064/89, articolul 8 alineatul (2) din acesta limitându-se să prevadă eventuale „modificări făcute de întreprinderile implicate” la operațiunea de concentrare notificată, în scopul de a o face compatibilă cu piața comună, fără a stabili procedura de urmat pentru a ajunge la un astfel de rezultat. În plus, Curtea a reamintit, în Hotărârea C-551/10 P (EU:C:2012:681), că articolul 2 alineatele (2) și (3) din Regulamentul nr. 4064/89 conferea Comisiei sarcina de a asigura că operațiunile de concentrare supuse controlului său nu creau sau nu consolidau o poziție dominantă având drept consecință ridicarea unor obstacole semnificative în calea concurenței efective pe piața internă sau pe o parte semnificativă a acesteia și că, în consecință, nu era obligația Comisiei să instituie un sistem concurențial perfect și nici să ia decizii în locul actorilor economici care trebuiau să opereze pe piață (punctele 66 și 67). Astfel, Curtea a precizat că Comisia nu putea decât să aprobe sau să nu aprobe cumpărătorul care îi era prezentat (punctul 76).
- 146 În ceea ce privește evaluarea de către Comisie a necesității de a obține angajamente în vederea eliminării îndoielilor serioase ridicate de o concentrare, instanța Uniunii consideră că nu este de competența sa să substituie aprecierea Comisiei cu propria apreciere și că, prin urmare, pretinsa neluare în considerare a altor angajamente sugerate de terți nu dovedește, în sine, că decizia atacată este viciată de o eroare vădită de apreciere. Astfel, împrejurarea că și alte angajamente ar fi putut fi acceptate sau chiar că acestea ar fi fost mai favorabile pentru concurență nu poate conduce la anularea deciziei menționate, întrucât Comisia putea concluziona în mod rezonabil că angajamentele preluate în decizie permiteau eliminarea îndoielilor serioase (Hotărârea din 30 septembrie 2003, ARD/Comisia, T-158/00, Rec., EU:T:2003:246, punctele 328 și 329, și Hotărârea easyJet/Comisia, punctul 43 de mai sus, EU:T:2006:187, punctele 128 și 129). În mod similar, nu este, prin urmare, de competența Tribunalului să efectueze în speță o analiză comparativă a diverselor oferte care i-au fost transmise Lagardère în anul 2004, iar Comisia nu era obligată să compare ratele de rentabilitate internă așteptate de diverșii cumpărători, din moment ce, în opinia sa, candidatura Wendel, unicul cumpărător propus de Lagardère, îndeplinea angajamentele asumate de aceasta din urmă.
- 147 În sfârșit, trebuie precizat că argumentul reclamantei potrivit căruia Comisia ar fi comparat ofertele mai multor cumpărători sub un anumit aspect nu este întemeiat în fapt. Astfel, din cuprinsul punctului 30 din decizia atacată rezultă că, pentru a aprecia dacă Wendel era un candidat capabil să mențină și să dezvolte Editis în calitate de concurent efectiv pe piața relevantă, Comisia a constatat că Wendel se obligase să păstreze resursele manageriale și editoriale ale Editis și că Wendel subliniasse că această abordare îi permitea să garanteze mai mult dezvoltarea Editis decât achiziționarea sa de către un concurent din sector care ar fi reorganizat în mod obligatoriu controlul managerial.
- 148 În al patrulea rând, reclamanta reproșează Comisiei că nu a ținut seama de lipsa de experiență a Wendel în sectorul editării. Cu toate acestea, rezultă în mod expres din cuprinsul alineatului 10 litera (b) din angajamente că cesionarul activelor vândute putea fi ales dintre cumpărătorii financiari, aspect confirmat de Tribunal (Hotărârea T-279/04, EU:T:2010:384, punctele 344 și 345) și de Curte (Hotărârea C-551/10 P, EU:C:2012:681, punctul 78) în cadrul examinării legalității Deciziei de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004. În plus, argumentul reclamantei nu este întemeiat în fapt, din moment ce, la punctul 30 din decizia atacată, Comisia a examinat în mod expres dacă Wendel era un operator capabil să mențină și să dezvolte o concurență efectivă, în pofida lipsei sale de experiență în sectorul editării. Astfel, Comisia a amintit că Editis rămânea cu toate resursele manageriale, editoriale și de suport necesare pentru a-și asigura prin ea însăși propria viabilitate și că Wendel se angajase să păstreze resursele respective. Trebuie arătat în această privință că Lagardère s-a

- obligat, la alineatul 12 litera (b) din angajamentele sale, să nu recruteze, înainte de expirarea unui anumit termen, membrii comitetului executiv al Editis și principalele cadre editoriale ale activelor cesionate.
- 149 În al cincilea rând, reclamanta reproșează Comisiei că a considerat că Wendel îndeplinea condiția de independență prevăzută de angajamentele sale, deși unul dintre administratorii acestei societăți era concomitent membru al consiliului de supraveghere și al comitetului de audit al Lagardère.
- 150 Potrivit alineatului 10 din angajamentele Lagardère, aceasta din urmă se obliga, în scopul protejării unei concurențe efective pe piețele relevante, „să cesioneze activele Editis unuia sau mai multor cesionari independenți”. Alineatul 10 litera (a) prevedea, în plus, că Lagardère nu ar putea avea „interese semnificative directe sau indirecte în privința cesionarului”. La punctul 346 din Hotărârea T-279/04 (EU:T:2010:384), Tribunalul a înlăturat un argument invocat de reclamantă în susținerea celui de al nouălea motiv, întemeiat pe faptul că angajamentele asumate de Lagardère nu erau conforme cu punctul 49 din Comunicarea privind măsurile corective. Tribunalul a considerat astfel că „[s]impla absență a unor interese semnificative directe sau indirecte în privința cesionarului sau a cesionarilor, astfel cum este prevăzută la alineatul 10 din angajamentele Lagardère, este compatibilă cu condiția referitoare la lipsa unei legături între cumpărător și părți, prevăzută la punctul 49 din Comunicarea privind măsurile corective, întrucât, potrivit alineatului 10 din angajamentele Lagardère, cesiunea va putea fi realizată numai către «unul sau mai mulți cesionari independenți de partea care face notificarea» și achiziționarea unuia sau a mai multor active vândute «nu poate fi de natură să creeze noi probleme de concurență»”.
- 151 Trebuie precizat că Tribunalul a evaluat astfel ambele condiții prevăzute la alineatul 10 și la alineatul 10 litera (a) din angajamente, în ansamblul lor, și a considerat că „lipsa unor interese semnificative directe sau indirecte ale Lagardère în privința cesionarului”, prevăzută la alineatul 10 litera (a), trebuia examinată ținând seama de condiția generală de independență a cesionarului în raport cu Lagardère, prevăzută la alineatul 10.
- 152 În speță, trebuie să se examineze dacă Comisia, evaluând candidatura Wendel, a respectat pe deplin condiția de independență a acesteia în raport cu Lagardère, prevăzută la alineatul 10 și la alineatul 10 litera (a) din angajamente, interpretate în lumina punctului 49 din Comunicarea privind măsurile corective. Condiția de independență a cumpărătorului urmărește în special să garanteze capacitatea acestuia de a se comporta pe piață ca un concurent efectiv și autonom, fără ca strategia și opțiunile sale să poată fi influențate de cedent. Această independență poate fi evaluată prin examinarea legăturilor de capital, financiare, comerciale, personale și materiale dintre cele două societăți.
- 153 La punctul 27 din decizia atacată, Comisia a precizat, în ceea ce privește problema independenței părților, că, „la data cererii inițiale de aprobare, în anul 2004, Wendel era independentă de grupul Lagardère” și că „[n]u exista astfel nicio legătură de capital și nici altă legătură economică între aceste două societăți”. Această constatare nu este repusă în discuție de reclamantă, care nu a invocat de altfel că existau legături materiale și financiare între cele două societăți.
- 154 Desigur, reclamanta susține în mod întemeiat că aceeași persoană ocupa funcții în unele organe de conducere sau de supraveghere ale Lagardère și ale Wendel. Astfel, este cert că domnul P. era, începând cu anul 1998, unul dintre cei 15 membri ai consiliului de supraveghere al Lagardère și era membru al comitetului de audit al acestei societăți. Pe de altă parte, domnul P. a fost, din anul 2002 și până la 31 mai 2005, unul dintre cei 12 membri ai consiliului de administrație, unul dintre cei 3 membri ai comitetului de numire și de remunerare și unul dintre cei 5 membri ai comitetului de audit al Wendel.
- 155 Cu toate acestea, prezența domnului P. în organele celor două societăți nu este, în împrejurările speței, de natură să demonstreze că Wendel ar fi fost un cumpărător dependent de Lagardère.

- 156 Astfel, la 30 iulie 2004, Lagardère era o societate pe acțiuni de drept francez de tip dualist, a cărei funcționare era reglementată de dispozițiile articolelor L 225-57-L 225-93 din Codul comercial francez. Aceasta era astfel condusă de un director, sub controlul unui consiliu de supraveghere. În calitate sa de membru al consiliului de supraveghere, iar nu de director, domnul P. exercita, astfel cum susține Wendel, numai funcțiile de supraveghere și de orientare a administrării societății. Pe de altă parte, în calitate sa de membru al comitetului de audit, acesta era responsabil cu probleme în principal financiare și contabile.
- 157 La 30 iulie 2004, Wendel era o societate pe acțiuni de drept francez de tip monist, a cărei funcționare era reglementată de dispozițiile articolelor L 225-17-L 225-56 din Codul comercial francez. Aceasta era astfel administrată de un consiliu de administrație însărcinat cu stabilirea orientărilor activității sale. Membrii consiliului de administrație erau, desigur, supuși, în temeiul dispozițiilor articolului L 225-37 din Codul comercial francez, unei obligații de discreție, astfel cum arată Wendel, însă aveau de asemenea o datorie de loialitate față de societate, în special în temeiul dispozițiilor articolului L 242-6 din codul menționat. În plus, domnul P. era și membru al comitetului de numire și de remunerare, precum și al comitetului de audit ale Wendel, responsabile cu pregătirea deliberărilor consiliului de administrație, care se reunea de minimum patru ori pe an. Comitetul de audit era competent mai ales pentru problemele de contabilitate, în timp ce comitetul de numire și de remunerare trebuia în special să facă propuneri pentru numirea administratorilor, pentru remunerarea președintelui consiliului de administrație și a directorului general delegat, precum și propuneri de orientări pentru politica de cointeresare a managementului. Reiese astfel din raportul anual pentru anul 2004 că, în cadrul reuniunilor sale din 9 iulie, din 6 și din 23 septembrie și din 22 octombrie 2004, ordinea de zi a comitetului de numire și de remunerare privea prima pentru achiziționarea Editis, investiția în Editis și participarea managementului Wendel la capitalul Editis.
- 158 În plus, în nota de subsol nr. 10, la care face trimitere punctul 27 din decizia atacată, care a fost redactată de Comisie ca răspuns la o măsură de organizare a procedurii adoptată de Tribunal, se precizează că, „[î]n ceea ce privește legătura personală existentă între Lagardère și Wendel, Comisia ia notă de faptul că reprezentanții Wendel se obligaseră înainte de adoptarea primei decizii de aprobare ca [domnul P.] să nu mai facă parte din consiliul de administrație al Wendel”. Reiese astfel din decizia atacată, precum și din răspunsurile la întrebările adresate de Tribunal în ședință, că, la solicitarea Comisiei, Wendel se angajase în mod oficial, la 27 iulie 2004, pe de o parte, ca domnul P. să își încheie mandatele în cadrul acestei societăți în termen de un an de la data aprobării candidaturii acesteia și, pe de altă parte, ca domnul P. să nu participe, în acest interval, la deliberările consiliului de administrație și ale celorlalte comitete interne atunci când acestea aveau legătură cu activitățile de editare ale grupului și ca acesta să nu primească nicio informație confidențială referitoare la sectorul editării din partea conducerii sau a cadrelor operative ale Wendel.
- 159 Toate aceste elemente permit să se concluzioneze că Comisia s-a asigurat ca prezența domnului P. în cadrul Wendel să nu poată afecta independența acestei societăți și, în consecință, menținerea și dezvoltarea unei concurențe efective pe piața relevantă. Prin urmare, simpla prezență a domnului P. în organele celor două societăți nu putea permite să se creadă, în lipsa oricărui alt element, că comportamentul societății Wendel pe piață ar fi influențat de Lagardère și că condiția de independență a cumpărătorului nu era îndeplinită.
- 160 În ceea ce privește argumentele reclamantei potrivit cărora prezența domnului P. în organele de conducere și de supraveghere ale celor două societăți ar fi fost în mod special problematică în etapa de dezinvestire și de selectare a cumpărătorului de către Lagardère, trebuie amintit, pe de o parte, că procesul de dezinvestire era sub atenta supraveghere a Comisiei și, pe de altă parte, că nu era obligația Comisiei să instituie un sistem concurențial perfect și nici să ia decizii în locul actorilor economici care trebuiau să opereze pe piață, Lagardère fiind singura obligată să găsească un cumpărător adecvat, care trebuia ulterior să fie aprobat de Comisie (a se vedea punctele 144 și 145 de mai sus).

- 161 În sfârșit, în ceea ce privește argumentul reclamantei referitor la insuficiența motivării deciziei atacate cu privire la acest aspect concret, el trebuie analizat în cadrul celui de al șaselea motiv.
- 162 În al șaselea rând, reclamanta reproșează Comisiei că a neglijat efectul pe care acordurile tranzitorii dintre cele două întreprinderi l-ar fi putut avea asupra independenței Wendel, întrucât Editis continua să fie plătită de societatea Hachette, deținută integral de Lagardère, pentru a distribui anumite titluri. Având în vedere că aceste acorduri tranzitorii făceau parte din angajamentele asumate de Lagardère și erau, în consecință, definite prin Decizia de aprobare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004 (a se vedea punctele 13 și 14 din anexa 1 la această decizie), argumentul în cauză trebuie respins întrucât reclamanta nu mai poate contesta legalitatea deciziei menționate (a se vedea punctul 144 de mai sus).
- 163 Sub rezerva punctului 161 de mai sus, din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că al patrulea motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al cincilea motiv, întemeiat pe un abuz de putere

- 164 Reclamanta susține că decizia atacată este afectată de abuz de putere întrucât Comisia a utilizat articolul 266 TFUE pentru a valida *a posteriori* prima decizie de aprobare, în loc să se replaseze la momentul anterior intervenției nelegalității sancționate de Tribunal și de Curte.
- 165 Comisia și intervenientele resping argumentele reclamantei.
- 166 Potrivit jurisprudenței (Hotărârea Fédesa și alții, punctul 58 de mai sus, EU:C:1990:391, punctul 24), constituie abuz de putere adoptarea de către o instituție a Uniunii a unui act în scopul exclusiv sau cel puțin determinant de a atinge alte obiective decât pe cele declarate sau de a eluda o procedură special prevăzută de tratat pentru a răspunde circumstanțelor cauzei. Instanța Uniunii consideră astfel că un act este viciat de un abuz de putere numai dacă rezultă din indicii obiective, pertinente și concordante că a fost adoptat în scopul exclusiv sau cel puțin determinant de a atinge alte obiective decât pe cele declarate (a se vedea Hotărârea din 11 noiembrie 2004, Ramondín și alții/Comisia, C-186/02 P și C-188/02 P, Rec., EU:C:2004:702, punctul 44 și jurisprudența citată). În cazul în care se urmăresc mai multe scopuri, chiar dacă la motivele valabile se adaugă un motiv nejustificat, decizia nu va fi afectată din această cauză de un abuz de putere, cu condiția să nu sacrifice scopul esențial (Hotărârea din 21 decembrie 1954, Italia/Înalta Autoritate, 2/54, Rec., EU:C:1954:8; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea din 8 iulie 1999, Vlaamse Televisie Maatschappij/Comisia, T-266/97, Rec., EU:T:1999:144, punctul 131).
- 167 În speță, reclamanta susține că Comisia ar fi validat *a posteriori* prima decizie de aprobare mai curând pentru a satisface un interes privat decât pentru a favoriza interesul general.
- 168 În susținerea acestui motiv, în primul rând, reclamanta arată că Comisia a conferit în mod ilegal caracter retroactiv deciziei atacate, deși era obligată să sancționeze încălcarea de către Lagardère a unuia dintre angajamentele sale. Cu toate acestea, din examinarea primului motiv rezultă, pe de o parte, că Comisia putea adopta în mod legal o decizie cu caracter retroactiv și, pe de altă parte, că Comisia nu era obligată să revoce Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004 și să sancționeze Lagardère. În plus, adoptarea unei noi decizii de aprobare cu efect retroactiv urmărea să realizeze mai multe obiective de interes general, amintite în cadrul examinării primului motiv.
- 169 În al doilea rând, reclamanta susține că decizia atacată ar fi urmărit să împiedice acțiunea în justiție pe care a introdus-o împotriva Lagardère și a Wendel la Tribunal de commerce de Paris (Tribunalul Comercial din Paris) (Franța) la 4 noiembrie 2010, cu încălcarea prevederilor articolului 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”). În ședință, reclamanta a precizat că, prin această

acțiune, a urmărit să obțină în fața instanței naționale nulitatea contractului de cesiune încheiat între Lagardère și Wendel pentru motivul că ar fi contrar ordinii publice economice ca urmare a anulării de către Tribunal a primei decizii de aprobare a Wendel.

- 170 Este adevărat că Curtea Europeană a Drepturilor Omului consideră că executarea unei hotărâri a unei instanțe trebuie considerată ca făcând parte integrantă din proces în sensul articolului 6 alineatul (1) din CEDO, în special în contextul contenciosului administrativ (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Hornsby împotriva Greciei, 19 martie 1997, *Recueil des arrêts et décisions*, 1997-II, § 40 și 41), și că aceasta a dezvoltat o jurisprudență referitoare la interzicerea ingerinței puterii legislative în scopul de a influența rezultatul judiciar al unui litigiu (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Rafinăriile elene Stran și Stratis Andreadis împotriva Greciei, 9 decembrie 1994, seria A, nr. 301-B, § 49, Hotărârea Zielinski și Pradal și Gonzales și alții împotriva Franței, nr. 24846/94 și 34165/96-34173/96, *Recueil des arrêts et décisions*, 1999-VII). Cu toate acestea, în speță, reclamanta nu a prezentat niciun argument în sprijinul afirmației potrivit căreia adoptarea deciziei atacate ar fi avut ca obiectiv să împiedice o procedură jurisdicțională națională în curs. În plus, din examinarea primului motiv reiese că adoptarea unei noi decizii de aprobare cu efect retroactiv urmărea tocmai să asigure respectarea de către administrație a legalității și a autorității de lucru judecat de Tribunal.
- 171 Din cele de mai sus rezultă că reclamanta nu a demonstrat, pe baza unor indicii obiective, pertinente și concordante, că decizia atacată ar fi avut ca obiect validarea retroactivă a primei decizii de aprobare și, prin urmare, mai curând satisfacerea unui interes privat decât favorizarea interesului general.
- 172 În consecință, al cincilea motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al șaselea motiv, întemeiat pe nemotivare

- 173 Reclamanta susține că decizia atacată nu este suficient motivată. Comisia nu ar fi oferit, printre altele, suficiente indicații cu privire la motivele care justificau adoptarea unei decizii cu caracter retroactiv. Aceasta nu ar fi precizat nici motivele care îi permiteau să ia în considerare evenimente care au avut loc după data de 30 iulie 2004 și nu ar fi indicat motivul pentru care revânzarea activelor Editis către Planeta în anul 2008 nu constituia o încălcare a angajamentelor. În sfârșit, Comisia nu ar fi demonstrat suficient în ce măsură prezența unui administrator comun societăților Lagardère și Wendel ar fi fost compatibilă cu condiția de independență prevăzută la alineatul 10 din angajamente.
- 174 Comisia, susținută de Lagardère și de Wendel, răspunde că a motivat suficient decizia atacată.
- 175 Potrivit unei jurisprudențe constante, conținutul obligației de motivare depinde de natura actului în cauză și de contextul în care acesta a fost adoptat. Motivarea trebuie să menționeze în mod clar și neechivoc raționamentul instituției care a emis actul, astfel încât să dea posibilitatea, pe de o parte, instanței Uniunii să își exercite controlul de legalitate și, pe de altă parte, persoanelor interesate să ia cunoștință de temeiurile măsurii adoptate pentru a putea să își apere drepturile și să verifice dacă decizia este bine fundamentată. Nu este obligatoriu ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept pertinente, având în vedere că problema dacă motivarea unui act respectă condițiile impuse de articolul 296 TFUE trebuie să fie apreciată nu numai prin prisma modului de redactare, ci și în raport cu contextul său, precum și cu ansamblul normelor juridice care reglementează materia respectivă (Hotărârea din 2 aprilie 1998, Comisia/Sytraval și Brink's France, C-367/95 P, Rec., EU:C:1998:154, punctul 63, și Hotărârea din 30 noiembrie 2011, Sniace/Comisia, T-238/09, EU:T:2011:705, punctul 37).

- 176 În special, Comisia nu este obligată să ia poziție cu privire la toate argumentele invocate în fața sa de persoanele interesate, ci este suficient ca aceasta să expună situația de fapt și considerațiile juridice care prezintă o importanță esențială în economia deciziei (Hotărârea din 1 iulie 2008, Chronopost și La Poste/UFEX și alții, C-341/06 P și C-342/06 P, Rep., EU:C:2008:375, punctul 96, și Hotărârea din 3 martie 2010, Freistaat Sachsen/Comisia, T-102/07 și T-120/07, Rep., EU:T:2010:62, punctul 180).
- 177 În plus, gradul de precizie a motivării unei decizii trebuie să fie proporțional cu posibilitățile materiale și cu cerințele tehnice sau de timp în care aceasta trebuie adoptată. Astfel, în materie de control al concentrărilor, Comisia nu își încalcă obligația de motivare dacă nu include în decizia sa o motivare precisă în ceea ce privește anumite aspecte ale concentrării care îi par în mod vădit nerelevante, nesemnificative sau în mod clar secundare pentru evaluarea concentrării (Hotărârea din 7 mai 2009, NVV și alții/Comisia, T-151/05, Rep., EU:T:2009:144, punctul 192). O astfel de cerință ar fi cu greu compatibilă cu imperativul celerității și cu termenele scurte de procedură care sunt obligatorii pentru Comisie atunci când își exercită competența de control al concentrărilor și care fac parte din împrejurările speciale ale unei proceduri de control al acestor operațiuni (Hotărârea din 10 iulie 2008, Bertelsmann și Sony Corporation of America/Impala, C-413/06 P, Rep., EU:C:2008:392, punctul 167). Totuși, Comisia trebuie să prezinte faptele și considerațiile juridice care au o importanță esențială în economia deciziei (Hotărârea NVV și alții/Comisia, citată anterior, EU:T:2009:144, punctul 194).
- 178 Apreciată în lumina acestor principii, motivarea deciziei atacate este suficientă.
- 179 Astfel, trebuie amintit mai întâi că decizia atacată se înscrie în contextul, cunoscut de reclamantă, dat de Decizia de autorizare condiționată a concentrării din 7 ianuarie 2004, a cărei punere în aplicare este asigurată prin decizia de aprobare, precum și de respingerea acțiunii reclamantei îndreptate împotriva acestei decizii și de anularea primei decizii de aprobare de către Tribunal și respingerea de către Curte a recursului declarat împotriva hotărârii Tribunalului. În plus, din dosar reiese că Comisia a răspuns la 24 februarie 2011 și la 18 aprilie 2011 la scrisorile reclamantei referitoare la punerea în aplicare a Hotărârii T-452/04 (EU:T:2010:385), că au avut loc întâlniri între reclamantă și Comisie cu privire la acest subiect la 14 februarie 2011 și la 16 martie 2011 și că reclamanta a prezentat din nou observațiile sale cu privire la noua procedură de aprobare, noului mandatar, prin scrisoarea din 20 aprilie 2011, iar Comisiei, prin scrisoarea din 27 aprilie 2011.
- 180 Pe de altă parte, punctele 15-22 din decizia atacată prezintă în mod clar și neechivoc opțiunea Comisiei de a adopta o decizie retroactivă, precum și luarea în considerare, cu titlu suplimentar, a unor elemente de fapt ulterioare datei de 30 iulie 2004. Comisia a avut în special grijă să răspundă, la aceste puncte, la argumentele dezvoltate de reclamantă în cadrul numeroaselor schimburi pe care aceasta le-a avut cu Comisia între 30 septembrie 2010 și 13 mai 2011. În ceea ce privește revânzarea Editis către Planeta în anul 2008, Comisia a arătat de asemenea în mod suficient de clar și de neechivoc, la punctele 47 și 48 din decizia atacată, motivele pentru care a considerat această revânzare compatibilă cu angajamentele asumate de Lagardère.
- 181 În sfârșit, în ceea ce privește motivarea evaluării condiției de independență prevăzute de angajamente, reiese din cuprinsul punctului 27 din decizia atacată că Comisia a considerat că, la momentul cererii inițiale de aprobare, în anul 2004, Wendel era independentă de Lagardère din moment ce nu exista nicio legătură de capital și nici altă legătură economică între cele două societăți. Această motivare, suficientă în sine, este în plus completată de precizarea adusă de nota de subsol nr. 10, la care face trimitere punctul 27 din decizia atacată, unde se arată că Wendel se angajase ca domnul P., care era membru al consiliului de supraveghere al Lagardère, să nu mai facă parte din consiliul de administrație al acesteia (a se vedea punctul 158 de mai sus).
- 182 Împrejurarea că cuprinsul acestei note de subsol ar fi fost comunicat reclamantei doar în cursul procedurii contencioase nu este de natură să repună în discuție constatarea de la punctul 181 de mai sus. Astfel, precizările aduse de autorul unei decizii atacate care completează o motivare care este deja ea însăși suficientă nu țin propriu-zis de respectarea obligației de motivare de către instituție, chiar

dacă pot fi utile în cadrul controlului intern al motivării deciziei efectuat de instanță, întrucât permit instituției să explice motivele care stau la baza deciziei sale (Hotărârea din 16 noiembrie 2000, Finnboard/Comisia, C-298/98 P, Rec., EU:C:2000:634, punctul 46).

- 183 Din ansamblul considerațiilor de mai sus rezultă că motivarea deciziei atacate permite reclamantei să conteste în mod util temeinicia acesteia, iar Tribunalului să își exercite controlul de legalitate, după cum rezultă de altfel din examinarea celorlalte motive. În consecință, al șaselea motiv poate fi înlăturat ca nefondat și, prin urmare, acțiunea trebuie respinsă în întregime.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 184 Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât reclamanta a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată efectuate de Comisie, inclusiv cele aferente procedurii privind măsurile provizorii, precum și la plata cheltuielilor de judecată efectuate de Lagardère și de Wendel, conform concluziilor acestora din urmă.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a doua)

declară și hotărăște:

- 1) **Respinge acțiunea.**
- 2) **Obligă Éditions Odile Jacob SAS la plata cheltuielilor de judecată, inclusiv a celor aferente procedurii privind măsurile provizorii.**

Martins Ribeiro

Gervasoni

Madise

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 5 septembrie 2014.

Semnături

Cuprins

Istoricul cauzei	2
Procedura și concluziile părților	4
În drept	5
Cu privire la admisibilitate	5
Cu privire la fond	7
Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 266 TFUE și a principiului neretroactivității	7
– Cu privire la admisibilitatea primului motiv	7
– Cu privire la încălcarea dispozițiilor articolului 266 TFUE	8
– Cu privire la încălcarea principiului neretroactivității	16
Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe lipsa temeiului legal al deciziei atacate	18
– Cu privire la admisibilitatea celui de al doilea motiv	19
– Cu privire la lipsa temeiului legal al deciziei atacate	19
Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe erori de drept și pe erori vădite de apreciere, întrucât Comisia ar fi luat în considerare informații ulterioare datei de 30 iulie 2004 și le-ar fi utilizat în mod selectiv	20
Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe erori de drept și pe erori vădite în evaluarea candidaturii Wendel	21
Cu privire la al cincilea motiv, întemeiat pe un abuz de putere	27
Cu privire la al șaselea motiv, întemeiat pe nemotivare	28
Cu privire la cheltuielile de judecată	30